

NEDJELJE KROZ LITURGIJSKU GODINU — A

22. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Jr 20,7—9; Rim 12,1—2;
Mt 16,21—27)

— *Tebi se to ne smije dogoditi!?*

Zašto? Isus naviješta svoj hod prema Jeruzalemu. On neće za njega dobro svršiti: uhvatit će ga, raspeti, ubiti. Petar se opire takvom ishodu događaja. On ima drugačije planove. Reagira ljudski. Tako to ne može biti.

Isus ostaje dosljedan. Došao je otkupiti čovjeka. Dati život svoj za svoje prijatelje. Došao je otrgnuti čovjeka iz vrtloga sebičnosti. To je nemoguće na ljudski način: sačuvati život svoj!

Svjestan je da je to mukotrpan put. Poput svih proroka (usp. 1. čitanje). Ali ide tim putem, a i one koji žele biti njegovi učenici poziva da ga upravo na tom putu slijede (usp. 2. čitanje i Evandjelje).

Isus je svjestan da je to i Očeva volja. Na njemu se u prihvaćanju žrtve i križa ostvaruje ono što će po uskrsnuću definirati: »Nije li tako trebalo biti« — i počevši od proroka protumači im što u svim Pismima ima o njemu (usp. Lk 24). Zašto se onda nama, meni ne smije dogoditi da trpim, da doživim trenutke koji su teški? Nama se ne smije dogoditi jedino to da ne sustanemo na tom putu hoda za Isusom.

ZL

23. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Ez 33,7—9; Rim 13,8—10;
Mt 18, 15—20)

— *Bratska opomena*

Dragocjena je oduvijek bila u Crkvi služba ljubavi. Prva je ljubav u ostvarenju Zakona. I to ljubav u svoj širini životnog darivanja. Ona se razvijala u osjetljivosti za siromašne (karitas), proživljavala se u Euharistiji i živjela iz Euharistije (agape). Ona je iznad svih drugih darova Duha.

Na poseban nam je način u današnjoj službi Riječi prisutno jedno služenje u ljubavi: bratska opomena. Kršćani su vezani vezom ljubavi

i povjerenja. Za duhovni rast u Gospodinu neizmjereno je važno ostati otvoren Duhu za opominjanje i primanje opomena. Tu se najčešće sukobljavamo s naravnim instinktom ljudske naravi koja ne trpi kritike, korekcije ili opomene. Ali kršćanska ljubav i zajedništvo više nije u redu naravi, nego milosti. Braćom i sestrama postaju nam oni koji to redovito nisu po krvnom rodbinstvu. A ipak je to zajedništvo duboko i istinito. Na temelju tog zajedništva »brat« je dužan opomenuti »brata«. To je služba ljubavi. Ako to ne čini, u službi je smrti a ne života. To je proročka služba koja omogućuje da se grešnik obrati i da živi. To je tajna Crkve u dimenziji ispravljanja, služenja životu, uništavanja grijeha. U najdubljoj dimenziji to se odrazuje u sakramentu pomirenja. No, sigurno je da Crkva želi tu tajnu ljubavi ostvarivati i u konkretnim zajedništvima, u ozračju povjerenja i ljubavi među »braćom«.

ZL

24. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Sir 27,30 — 28,7; Rim 14,7—9; Mt 18,21—35)

— *Milosrđe mi je milo, a ne žrtve!*

Čudan je taj naš svijet. Otkrivamo ga u paradoksu poruke čitanja, posebno evandeoskog. Riječ je tu o praštanju. Praštanje se ne temelji na ljudskoj logici. Čovjek vapije za osvetom, za pravdom. U ovom našem svijetu redovito se želi istjerati pravdu do kraja, svakom odrediti njegovo! Ipak, kamo onda sve to vodi? Tko će do kraja, do posljednje pare isplatiti pravdi ljudske dugove? Gdje mogu, po ljudskim naporima, izvršiti vapaji za osvetom, želje za izgladivanjem nepravdi? Ne vuče li se tu lanac velik i strašan koji sve više i više sputava čovjeka i čovječanstvo tako da odjednom svi viču »pravda«, a pravde nema!

Služba Riječi nudi nam poziv na praštanje. I to na neizmjereno praštanje: 70 puta 7! Uvijek, bez računice. To nije nijekanje pravde kao temeljne vrednote čovjeka i društva, nego je to jednostavno apel ljubavi. Čovjek se poziva da snagom objave i milosti prekine taj niz pravednih zahtjeva i potraživanja i da počne ljubiti i praštati u ljubavi. Bog to prvi pokazuje (Evandjelje). Neizmjeran je dug pravde, ali Bog ima srce, on se znade smilovati. To je od sada temelj novog poretka među ljudima, novih odnosa koji više neće rađati mržnjom i zatvaranjem, nego ljubavlju i mirom. Krist će to doreći u poziv: »Blago gladnima i žednima pravednosti, oni će se nasititi!«

ZL

25. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Iz 55,6—9; Fil 1,20c—24.27a; Mt 20,1—16a)

— *Moje misli nisu vaše misli!*

Čovjek je tajna. Jedino Stvoritelj znade sve o čovjeku. Jedino ga Bog zato savršeno ljubi. Čovjek je u odnosu na drugoga ograničen, ne

može do kraja prodrijeti u tajne ljudskog srca, u dušu drugog čovjeka. Zato nas često spopadaju osjećaji koji proizlaze iz te naše situacije ograničenosti. To su osjećaji nesnošljivosti, pomanjkanja oprostjenja, nerazumijevanje drugoga, zatvorenost u sebične interese, zavist nad tuđim dobrom, i drugo.

Naše su misli time uvjetovane. Trebaju biti očišćene, otkupljene. Prorok upozorava da su Božje misli drugačije (1. čitanje). To se pokazuje i na primjeru iz parabole u Evanđelju. Samo Gospodar vinograda znade u dušama ljudi tajnu zaposlenosti i nezaposlenosti, prihvaćanja i čekanja, znoja lica zbog napornog rada, ili mučnog preznojavanja zbog prohujalog dana.

A kada dolazi vrijeme plaće, čovjek misli misli sebičnosti. Prosuđuje kao nepravdu ono što je iz čiste ljubavi učinjeno drugom ljudskom biću.

Krist nas poziva da se radujemo dobru drugoga, da se radujemo nalasku izgubljene ovce, da se radujemo povratku izgubljenog sina, da živimo u ozračju istinske, nesebične radosti što je Gospodar dobar!

ZL

26. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Ez 18,25—28; Fil 2,1—11; Mt 21,28—32)

— *Bog te stalno čeka!*

Današnja čitanja htjela bi nas zahvatiti iznutra da se prepoznamo. Potrebno je obratiti se, odvratiti se od zlih djela svojih (1. čitanje), postupiti drugačije nego što je to bilo u prvotnoj našoj zloj nakani (Evanđelje). Važno je prepoznati se u toj kategoriji ljudi. Jer, ako mislimo da spadamo u pravedne, da spadamo u kategoriju tzv. »drugog« sina koji obeća i ne izvrši, tada sami sebi isključujemo mogućnost povratka.

Nosimo u sebi mogućnost da sagriješimo, prisutan je u nama otpor, nepovjerenje u odnosu na Boga i na ljude. Važno je to slomiti. Bog nam uvijek daje vremena, novu šansu, on nas čeka. I potvrđuje opravdanjem i spasenjem svaki takav povratak. Teško je s onima koji misle da im nije potrebno opravdanje, koji se smatraju pravednima.

Koliko puta postupamo poput drugog sina. Kažemo »hoću«, obećamo, a ne izvršimo. Bog nas i tu čeka. Prepoznajmo se i tražimo od njega snagu da nas osposobi da obećano i ostvarimo. Važno je živjeti istinu svoga pravog stanja i ne stavljati na lice masku pravednosti. Isus je došao zbog takvih koji su potrebni obraćenja i pomoći. On će preobraziti našu zlu volju da postane dobra i djelotvorna. On je u sebi izrekao i ostvario svoj poslušni »da« Ocu, u čemu je zatajio stari »Adam«, prvi čovjek.

ZL

27. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Iz 5,1—7; Fil 4,6—9; Mt 21,33—43)

— *Kada dođe gospodar vinograda, što će učiniti?*

Vinograd je slika. To je Dom Izraelov (1. čitanje), farizeji Isusova vremena (Evandjelje), to smo mi, Crkva Božja, i svaki pojedini učenik Isusov. U vinograd se ulaže mnogo truda i ljubavi. Očekuje se urod koji razveseljuje srce gospodara vinograda.

Ova nam nedjelja govori istinu o Bogu. Bog nas ljubi. U svakog od nas investirao je svu svoju ljubav, svu pažnju, brigu, dobrotu. O svakome na poseban način vodi računa, od svakoga od nas očekuje plod. Tom istom ljubavlju Bog ljubi i cijelu Crkvu, zajednicu vjernika kojoj i mi pripadamo, zajednicu koja uživa pod istim suncem dobrote i ljubavi Božje.

Ova nam nedjelja govori i istinu o nama. Ono oko čega se nismo trudili, što smo dobili da čuvamo, što nam je povjereno u ljubavi želimo tako često sebično zadržati, prisvojiti, iskoristiti. Dok gledamo zrelo grožđe, zaboravljamo na onoga koji je dao sunce i kišu; dok uživamo u sreći, zaboravljamo na onoga koji je izvor života i sreće.

Shvatimo danas istinu o sebi da bismo prihvatili i istinu o Bogu. Gospodar vinograda će i danas poslati Sina svoga. Prihvatimo danas njegovu Riječ, nahranimo se danas njegovom ljubavlju, njegovom poslušnošću Ocu. U njemu smo mi zaista postali baštinici vinograda, zajedničari Kraljevstva Božjega, vinograda Božjega.

ZL

28. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Iz 25,6—10a; Fil 4,12—14. 19—20; Mt 22,1—14)

— *Sve je spremno! Dođite!*

I prorok Izaija (1. čitanje) i evanđelist snažno govore o pozivu i svadbi. Domaćin priprema svečanu večeru sa svom brigom i ljubavlju. O toj večeri mnogo ovisi. Treba sve predvidjeti da se gosti osjećaju udobno, da im bude lijepo, da se na taj način prodube ili stvori novo prijateljstvo. U tu gozbu želi domaćin utkati svega sebe, svu svoju osobu, svoj život.

Nije teško prepoznati u ovim usporedbama sliku jedinstvene gozbe ljubavi, sliku Posljednje večere, Euharistije, mise. I misa ima oduvijek, od događaja Posljednje večere, značaj gozbe. To je slavlje sastanka, zajedništva. Euharistija je susret u gozbi gdje bi Krist htio s uzvanicima još jače zapečatiti prijateljstvo i zajedništvo, a u njemu i po njemu i međusobno zajedništvo. U tu je gozbu Isus investirao neobično puno: dao je samog sebe, svu svoju osobu, svoj život. Jer to je gozba žrtvovane i uskrsle ljubavi.

Dođite To je usrdan poziv, ponuda. Krist nam sam sprema kruh i vino, brižljivo ponuđeno, u neizmjernom značenju njegova tijela i krvi: jer Krist bi nam u tom otajstvu vjere htio reći da cijelim bićem, svim životom pripada nama.

ZL

29. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Iz 45,1. 4—6; 1 Sol 1,1—5b; Mt 22,15—21)

— *Čija je ovo slika i natpis?*

Isus nije došao rješavati konkretne zemaljske probleme. Da drugim mjestima govorit će o tome da nije poslan da rješava problem baštine braće. Postoje poslovi i poslovanja sinova ovoga svijeta.

Ipak, Isus želi biti svjetlo ovom svijetu. On sam je izazov i odgovor teškim pitanjima života i svijeta. Isus u tome ide posve radikalno, drugačije nego što to svijet očekuje. Svijet očekuje rješenje za teške probleme ekonomske prirode, a Isus govori o siromaštvu, dragovoljnom siromaštvu, o preziranju sebe i služenju drugima. I na taj način želi dati svoj jedini i definitivni odgovor na takve probleme svijeta. Svijet očekuje neke zamršene polaznice za rješenje mira u svijetu, za rješenje političkih konflikata, a Isus govori o ljubavi, o nesebičnoj ljubavi, o davanju života za druge. Tako Isus i postupa u svom životu. I time unosi u ovaj svijet novo svjetlo, pristup stvarnosti koja već zrači pobjedom ljubavi i predanja nad nasiljem, borbom protiv interesa ovoga svijeta.

U tom svjetlu valja gledati i današnje Evandjelje. Prvo čitanje pokušava naše razmišljanje usmjeriti upravo u tom smjeru. Dok Isus farizejima odgovara prema njihovu kapacitetu odgovor: »caru, carevo, Bogu Božje«, dotle svojim učenicima poručuje sasvim jasno: živite novim životom. »Ja sam Gospodin, i nema drugoga!«

ZL

30. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Izl 22,20—26; 1 Sol 1,5c—10; Mt 22,34—40)

— *Ljubi Gospodina svim srcem!*

Vjera govori o povjerenju. Povjerenje proizlazi iz ljubavi. To je tijesno povezano. Današnja čitanja, posebno evandeosko čitanje, potiču nas na razmišljanje o ljubavi.

Najprije: ljubav prema Bogu. Čini se često da to gotovo panteistički shvaćamo. Pretvaramo svoju ljubav u čisti naravni humanizam. A Isus ipak jasno govori o ljubavi prema Bogu kao osobi. Ta ljubav zahvaća čitavog čovjeka, cijelo srce, cijelo biće, razm i sve sposobnosti. Rječnik

je to istinski i duboke ljubavi što znademo kao ljudska bića registrirati i u našim ljudskim odnosima. Ljubimo li osobnog, pravog, jedinog Boga? Boga blizine, prijatelja i spasitelja?

U preciznom traženju te ljubavi u evanđeoskoj formulaciji jasno je da se tu ljubav ne smije podrazumijevati kao nešto samo po sebi razumljivo. To treba znati i provjeriti u dubinama vjerničke svijesti i života.

Tek tada možemo ljubiti bližnjega, jer ljubav je od Boga. Tek kad uzljubimo Boga koji nas je prvi ljubio, koji je tako ljubio svijet da je Sina svoga dao, moći ćemo upravo tako ljubiti svoga bližnjega.

ZL

31. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Mal 1,14b — 2,2b 8—10; 1 Sol 2,7b—9.13; Mt 23, 1—12)

— *Farizeji i farizeizam*

Farizeji su bili ljudi duboko pobožni, privrženi vjeri, u časti. Sjetimo se Nikodema, Josipa iz Arimateje, Gamaliela, Pavla. Isus s njima često sjeda za stol.

Farizeizam je duševno stanje, mentalitet. To je prijanjanje uz zakon do najmanjih detalja, točnošću pravnika, upadajući u kazuistiku. On rađa ohološću, prezirom onih koji ne prakticiraju vjeru. Takvi se smatraju na strani dobrih, postaju hipokrite, licemjeri. Takvo stanje čovjeka konačno uvlači u laž, živi u neistini. Pod maskom pravednosti čovjek ne ulazi u dubine. Slovo ubija duh.

Svi smo mi u napasti da budemo takvi: da se pokažemo kreposni, da izgledamo kako treba. Takva ljubav prema sebi guši ljubav prema Bogu i prema bližnjemu.

Očuvat ćemo se od farizeizma ako budemo kao djeca u odnosu na majku (Pripjevni psalam), ako shvatimo da sve dugujemo Ocu (Evanđelje) te se ne pravimo važnima. Stavimo se u službu drugima poput Pavla (2. čitanje), i to blago, bez interesa.

Isus, žrtvujući sebe na oltaru križa, ostvaruje svoju zapovijed: »Najveći među vama neka se ponizi i neka bude poslužitelj svima!« (Evanđelje).

ZL

32. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Mudr 6,12—16; 1 Sol 4,13—18; Mt 25,1—13)

— *Što mi očekujemo...?*

Živimo. Svakim danom se neki naši planovi ostvaruju, a neki se ne ostvaruju. U nečemu smo obradovani, u mnogome smo razočarani.

Često je taj naš život zapravo projekcija prema budućnosti, a isto tako često je taj naš život gledanje unatrag prema prošlosti. Tražimo osmišljenje tog života, bilo u onome što je prošlo, bilo u onome što još želimo.

Što želimo? Puni života, istinski život. U tom pogledu žele nas čitanja danas upozoriti na Božje gledanje na život. Bog je tvorac života. On nas je doзваo u život. Jedino on može našem životu dati istinski, puni smisao.

To je mudrost Božja koja nam rasvjetljuje tajnu života (1. čitanje). Tu su mudrost našle i »mudre« djevice. One su sasvim spremno pošle zaručniku u susret. Nisu tražile neke nadomjestke u životu po ispraznim traženjima, gubljenju vremena, okretanju prema užicima i sl. Mudre su djevice sreću svog života okrenule sasvim prema zaručniku i za njega su čuvale ulje u svojim svjetiljkama.

I mi očekujemo dolazak Gospodnji. I u dimenziji onoga konačnog, drugog dolaska (2. čitanje), ali jednako tako i u dimenziji svakodnevnog susretanja s Kristom zaručnikom u tajni vjerničkoga budnog života: okrenutog prema onoj strani odakle »zaručnik dolazi«.

ZL

33. nedjelja kroz godinu (misna čit.: Izr 31,10—13. 19—20. 30—31;
1 Sol 5,1—6; Mt 25,14—30)

— *Svakome je dano koliko može primiti!*

Kako se često zaustavljamo kod ove prispodobe o talentima (Evanđelje) na matematici i zapadnjačkoj logici. Čak mislimo da taj čovjek koji dijeli talente (a onda to znači Bog u smislu prispodobe) nije pravedan. Zašto ne daje svima jednako! Mislimo da su ipak oni s deset talenata imali veću šansu i bilo im je lakše da pogode gospodarev nalog.

A ipak, jednako je teško ili jednako lako u smislu ove evanđeoske prispodobe udvostručiti 10 ili samo jedan talenat. Radi se o prihvaćanju talenata, o suradnji s njima, o životu. Svatko je dobio darove od Boga. Bog ih dijeli kako hoće, a dijeli ih prema svojoj dobroti i ljubavi. I onome kome je dan samo jedan talenat, Bog je Bog ljubavi. Uvijek je taj talenat čisti dar, tj. znak ljubavi (i zato: »neka tvoje oko ne bude zlo, jer sam ja dobar«!).

Pitanje današnje prispodobe zapravo glasi: kako surađujemo s darovima Božjim. Na Boga spada da svakom dadne kako hoće, koliko hoće. Mi znamo da je svakome dano po mjeri rasta Tijela Kristova. A na nas spada da te darove stavimo u službu zajednice, Crkve, Tijela

Kristova. Jer svi darovi, svi talenti daju se na dobro drugih, na izgradnju Tijela Kristova. Dakle, na nas spada da podvostručimo talente, da ih razdamo, da ih živimo u predanju i ljubavi, a ne u sebičnoj zatvorenosti, ili u strahu.

POSLJEDNJA NEDJELJA KROZ GODINU

SVETKOVINA KRISTA, KRALJA SVEGA STVORENJA (misna čit.: Ez 34,11—12. 15—17; 1 Kor 15,20—26. 28; Mt 25,31—46).

Svetkovina

U mnogim tekstovima Svetog pisma Krist nam je predstavljen kao vladar obnovljenog stvorenja, kao Kralj, Gospodar, Vođa, Pastir, Prvak i s mnogo sličnih naziva, koji svi znače jedno isto: Krist kao Bog, koji se združio sa stvorenjem kad je postao čovjek, sve stvorenje povezuje s Ocem; a nadvladavši grijeh i smrt, sve nas kao udove povezane sa sobom kao Glavom prenosi u vječno kraljevstvo.

Premda u kršćanskoj starini nije bilo posebne svetkovine Krista Kralja, kršćani su već od početka slavili Krista kao vladara. U starim bazilikama isticala se njegova slika kao gospodara svega stvorenja: Pantokrator — Svevladar. Kao što je sva starokršćanska umjetnost, tako je i cjelokupna liturgijska pobožnost usmjerena prema Kristu vječnome Kralju. Posebno se o Božiću, Bogojavljenju, Uskrsu i Spasovu Krist časti kao Vladar.

Posebnu svetkovinu Krista Kralja ustanovio je papa Pio XI. enciklikom »*Quas primas*« na svršetku jubilarne godine 1925. Do II. vatikanskog sabora ta se svetkovina slavila u zadnju nedjelju listopada, a zahvatom koncilske reforme premještena je na zadnju nedjelju crkvene godine, te je dobila eshatološko i kozmičko značenje. *Eshatološki* karakter posebno je obilježen naviještanjem posljednjeg suda (1. čitanje i Evanđelje). Tu će se upravo pokazati Kristova vlast nad ljudima kad presudi tko je zaslužio nagradu a tko kaznu. *Kozmički* karakter je istaknut u samom naslovu svetkovine, a još više u tekstovima koji slave Krista kao Glavu i Prvenca svega što postoji (2. čitanje).

U dogmatskoj konstituciji II. vatikanskog sabora o Crkvi pozivlju se svi kršćani da od ovoga sadašnjeg svijeta okreću sve više pamet prema budućnosti kada će »sva stvorenja biti konačno usavršena«.

Uključujući se pameću, voljom, sudjelovanjem i sakramentima u stvarnost Kristova kraljevstva, oslobađamo se od robovanja svijetu, tijelu i đavlu, te doprinosimo da se »cjelokupno stvorenje oslobodi od robovanja« (Zborna).

JR

LITURGIJSKA SLAVLJA KROZ MJESEC

R U J A N

1. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Terezija Margareta Redi**, djeвица. Rodila se u Arezzu u Italiji 15. srpnja 1747. u plemićkoj i duboko kršćanskoj obitelji Redi. Ona je druga po redu od dvanaestero djece. Ta je obitelj dala Crkvi tri redovnika i četiri redovnice. Na krštenju dobila je ime Ana, a odgojena je kod benediktinki u Firenzi. Stupila je samostan karmelićanki također u Firenzi 1. rujna 1764. uzevši ime Terezija Margareta od presv. Srca Isusova. Njezino je životno načelo bilo: služiti Bogu skrovitim, povučeniim životom, u šutnji, ali sa srcem koje izgara ljubavlju, prema onoj sv. Pavla: »život sakriven s Kristom u Bogu« (Kol 3,3). To je oznaka i njezine duhovnosti: Isusov skroviti život, Isus u Euharistiji, Isusovo Srce. »Tvoje će Srce biti oltar gdje ću se istrošiti u vatri tvoje ljubavi«. U samostanu je vršila službu bolničarke i tako se posvetila. Umrkla je dvoreći bolesnice 7. ožujka 1770. Svetom ju je proglasio Pio XI. 13. ožujka 1934. Kod karmelićana se slavi kao obavezan spomendan.

IK

— **Sv. Egidiје**, opat, veoma popularan svetac u Francuskoj pod imenom Gilles. Živio je kao pustinjač u Provanci. Koncem 7. st. sagradio je na ušću Rhone samostan, u kojemu je kao opat vodio redovnike. U tom je samostanu i pokopan, te je po njemu kasnije nazvan Saint-Gilles. Grob sv. Egidiја bila je omilјela postaja hodočasniciма na putu u Kompostelu. Zbog pomoći onima koji su mu se utjecali u raznim potrebama ubroјen je među četrnaestoricu svetih pomoćnika u nevolјama. Vjernici ga zazivaju u pomoć osobito protiv straha i duševnih bolesti.

ŠŠ

— **Sv. Lup**, biskup u Sens-u (Francuska), umro 623. godine.

— **Sv. Verena**, djeвица. Rodila se u Egiptu i kao djevojka pridružila se tebaidskoj kršćanskoj legiji te preko Italije došla u Švicarsku. Tu je razvila karitativnu djelatnost. Umrkla je u Zürichu oko 300. godine. Nad njezinim je grobom podignuta crkva i samostan. Zaštitnica je domaćica u župskim kućama.

— **Sv. Jošua i Gideon**, suci u Izraelu (usp. Jošua; Suci 6—8).

— **Sv. Ana**, proročica. O njezinoj svetosti govori Evanđelје (usp. Lk 2,36 sl.).

— **Sv. Prisko**, jedan od Kristovih učenika, mučenik u Kapui.

— **Sv. Siksto**, učenik sv. Petra apostola, biskup i mučenik u Remsu (Francuska) za vrijeme cara Nerona.

— **Sv. Terencijan**, biskup i mučenik u Todiju (Umbriја) za vrijeme cara Hadrijana.

— **Sv. Amon**, đakon, i 40 djeвица, mučenici u Herakleji za tiranina Licinija (oko 320. g.).

— **Sv. Vincencije i Let**, mučenici u Španjolskoj.

— **Sv. Regul**, došavši iz Afrike u Toskanu, podnese mučeništvo u Populoniји za vrijeme Totile.

— **Sv. Prisko**, biskup. On je za vrijeme vandalskog progonstva u sjevernoj Africi s jedanaest svećenika ukrčan u staru lađu i protjeran. Svi su sretno stigli na obalu Kampanije i tu uspješno širili Evanđelје i upravljali crkvama u pojedinim mјestima.

- Sv. Konstancije, biskup kod Akvina.
- Sv. Viktorije, biskup u Mans-u (Francuska).

2. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Bl. Ivan Franjo Burté, Severin Girault i drugovi**, mučenici. Među mnogobrojnim žrtvama koje je progutala francuska revolucija posebno mjesto zauzimaju »Rujanski mučenici« koji su svoj život završili u pokolju 2. i 3. rujna 1792. u Parizu. U povorci 230 katoličkih svećenika koji su na taj način završili trku ovozemaljskog života nalazili su se i franjevci: Ivan Franjo Burté, konventualac, Apolinar Morel, kapucin, i Severin Girault, trećoredac. Svi su svećenici osuđeni jer nisu prihvatili »konstituciju« Narodne skupštine koju je papa Pio VI. proglasio »svetogrdnom, raskolničkom i rušiteljicom primata Apostolske Stolice«. Iako su ubijanja tih dana bila prvenstveno uperena protiv aristokracije, ipak je sigurna činjenica da su spomenuti svećenici ubijeni jer su u poslušnosti papi odbili položiti zakletvu na civilnu konstituciju i da su umirali u ime vjere u Crkvu i iz vjernosti prema Crkvi. Povjesničar Michelet piše da su »ubijanja prestala samo zato jer su se krvnici umorili i jer u zatvorima nije bilo dovoljno sprava za ubijanje«. Na mjestu nekadašnjega karmelićanskog samostana, gdje su ubijeni i naši franjevački blaženici, danas se nalazi glasoviti Institut Catholique.

Proglašavajući ih blaženicima 1. listopada 1926. godine, papa Pio XI. je rekao »da je dovoljno utvrđena činjenica mučeništva i povod za mučeništvo 191 časnog sluge Božjega... Sto se tiče ostale dvadeset i dvojice, odluka je odgođena«. U franjevačkim zajednicama slave se kao neobavezan spomendan.

MB

- Sv. Maksima, mučenica u Rimu za vrijeme Dioklecijanova progonstva.
- Sv. Antonin, mučenik u Pamiers-u (Francuska). Njegovi se posmrtni ostaci s velikom časti čuvaju u crkvi u Palenciji (Španjolska).
- Sv. Zenon, i njegova dva sina: **Konkordije i Teodor te, mnoštvo drugih**, mučenici u Nikomediji za vrijeme cara Julijana Apostate.
- Sv. Kalista (Divna, Dijepa, Krasna) i njezina dva brata: **Evodije i Hermogen**, mučenici u Sirakuzi na Siciliji 305. godine.
- Sv. Elpidije, biskup u Lionu (4. st.).
- Sv. Nonos, opat na brdu Sorakti.

3. SV. GRGUR VELIKI, papa i crkveni naučitelj

Obavezan spomendan

Sv. Grgur Veliki, papa (590.—604.), jedna je od najznačajnijih ličnosti na Petrovoj Stolici, kao i u povijesti kršćanstva uopće. Rođen na granici staroga i srednjeg vijeka oko 540. u Rimu, nazvan je »zadnji veliki Rim-

ljanin i prvi veliki Evropljanin«. Sin bogatih roditelja: senatora sv. Gordijana i majke sv. Silvije, u mladim je godinama postao prefekt grada Rima. Ali, nakon očeve smrti odreče se svjetske karijere i roditeljsku kuću na Monte Celio pretvori u samostan sv. Andrije, u koji se i sam povuče kao monah. Na velikim posjedima na Siciliji, koje je baštiniio od oca, sagradi još šest samostana.

Papa Pelagije II. (579.—590.) uoči njegovu vrijednost, zaredi ga za đakona i pošalje za svoga poklisara u Carigrad, gdje je na carskom dvoru i dalje živio kao monah i nakon šest godina diplomatske službe opet se vratio u svoj rimski samostan. Poslije Pelagijeve smrti Rimljani jedno-dušno izaberu Grgura za papu, i bi posvećen upravo na današnji dan 590. g.

Crkvom Kristovom Grgur I. vladao je nepunih četrnaest godina, ali ih je kao vjerovjesnik, socijalni radnik, diplomat i crkveni učitelj ispunio takvim djelima, da ga Rimski martirologij naziva »neusporedivim mužem« (incomparabilis vir).

U doba čestih barbarskih provala brinuo se za obranu Grada i zemlje, za prehranu stanovništva i zaštitu ugroženih. Počeo je pokrštavanje Anglosasa na Britanskim otocima (v. Služba Božja, 1981, 1,67-68); utro put obraćenju arijanskih Langobarda u Italiji i učvršćenju vjere među tek obraćenim Zapadnim Gotima u Španjolskoj; dokrajčio je raskol u Milanskoj crkvi, koji je nastao zbog »troglavog spora«, itd. Uopće, Grgur je tim i sličnim djelima toliko podigao ugled papinstva, da mu je dao vodstveni položaj na Zapadu, čime je postavio temelje za kasnije stvaranje Papine države, koja je živjela preko tisuću godina, a i danas živi kao Stato Città del Vaticano.

Grgur se istakao i na peru. Njegova djela: Knjige razgovorâ (Libri dialogorum), Homilije po evanđeljima, Sakramentar i Komentar knjige o Jobu bili su kroz cijeli srednji vijek glavna literatura za naobrazbu katoličkog klera. Njegova je »pastoralka« (Liber regulae pastoralis) toliko oduševila duhove, da je bila odmah prevedena na grčki, a malo kasnije ju je sami kralj Alfred Veliki (+ 899.) preveo i na anglosaski jezik.

Sačuvana su 854 pisma, što ih je Grgur pisao raznim ličnostima. Između njih preko 20 pisama, koja je uputio biskupima našega Ilirika. Za hrvatsku je povijest osobito važno pismo, koje je svetac mjeseca srpnja 600. g. uputio solinskom biskupu Maksimu: javlja mu da su Slaveni već došli u Istru. Upravo tim pismom počinje niz vrelâ za hrvatsku povijest u novoj domovini!

Grgur je važan i za crkvenu liturgiju. On je Rimskom kanonu dao konačni oblik, koji je ostao na snazi sve do Drugoga vatikanskog sabora. U Rimu je osnovao pjevačku školu (schola cantorum). Kada se carigradski patrijarh samovlasno nazvao »vaseljenskim«, ponizni Grgur sebe nazva »sluga slugu Božjih«. Taj atribut i danas nose namjesnici Kristovi. Grgura, inače, slavi i Istočna crkva, pa ga nazivlje sv. Grgur Dvojeslov (Dijalog!).

On je bio mnogo čašćen i u hrvatskom narodu, kome je dan njegove smrti (»12. marča — Grgur papa«) bio kalendarska orijentacija.

Liturgija ističe Grgurovu mudrost. Nju lijepo naglašava i zborna molitva, koja glasi: »Bože, ti se milosrdno brineš za svoj narod i ljubavlju njime upravljaš. Po zagovoru svetog Grgura pape, daj duha mudrosti onima kojima si povjerio upravu: da se pastiri zauvijek raduju što im stado u svetosti napreduje.«

KJ

Istog dana

— **Sv. Feba**, suradnica sv. Pavla i službenica Crkve u Kenhreji. Pavao je naziva »sestrom« i toplo je preporučuje Rimljanima moleći ih da joj u svemu pomognu što od njih ustreba, »jer je i sama pomogla mnogima i meni samomu« (Rim 16,1—2).

— **Sv. Aristej**, biskup, i **Antonin**, dječak, mučenici u Kapui.

— **Sv. Aigulf**, opat, i **drugovi**, mučenici u Lerinu oko 673. godine.

— **Sv. Sandal**, mučenik u Kordobi (Španjolska).

— **Sv. Eufemija, Doroteja, Tekla i Erazma**, djevice i mučenice u Akvileji za vrijeme cara Nerona.

— **Sv. Bazilisa**, djevica i mučenica u Nikomediji za vrijeme cara Dioklecijana.

— **Sv. Mansuet** (Blago), biskup u Tulu (Francuska).

— **Sv. Šimun Stilita**, mladi, koji je u Siriji proživio 68 godina na jednom stupu. Umro je 596. godine.

4. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Ruža Viterbska**, djevica, franjevačka trećoredica. Rođena je u Viterbu 1233. god. Cijenjena od rođaka i susjeda kao uzor milosrđa, umjerenosti i kršćanske pobožnosti provela je 18 godina života prije nego je postala franjevačka trećoredica. God. 1250. obukla je franjevačku odjeću i posvetila se molitvi, pokori i propovijedanju. Poticala je svoje suvremenike riječju i primjerom na pobožnost i ustrajnost u vjeri. Kasniji životopisci su joj dodijelili naslov »apostolska propovjednica«. Posebni motiv njezine pobožnosti bila je muka Kristova. Pripisuju joj se mnogobrojni zanos (ekstaze) i viđenja.

Umrta je 1251. g. u Viterbu. God. 1258. njezino tijelo je svečano preneseno u crkvu sv. Marije od ruža u Viterbu. Glas o njezinoj svetosti brzo se proširio i to je utjecalo na njezino štovanje u Viterbu i okolici. Slavi se dvjema svetkovinama, uz koje su povezani mnogi elementi narodnog folklor: 4. rujna, na dan prijenosa njezina tijela, i 6. ožujka, na dan njezina rođenja za nebo (dies natalis).

MB

— **Sv. Mojsije**, vođa, prorok i zakonodavac starozavjetnoga izabranog naroda. Umro je na brdu Nebo nakon što je doveo izabrani narod do Obećane zemlje (usp. Pnz 34).

— **Sv. Kandida**, prva kršćanka u Napulju. Ona je naime na propovijedanje sv. Petra apostola prva u tom gradu prihvatila vjeru i od njega bila krštena te sveto živjela i u istom gradu umrla.

— **Sv. Marcel**, biskup i mučenik u Trieru.

— **Sv. Rufin, Silvan i Vitalik**, dječaci, mučenici u Anciri (Galacija).

— **Sv. Magno, Kast i Maksim**.

— **Sv. Marcel**, mučenik u Chalons-u (Francuska) za vrijeme cara Antonina i predsjednika Priska.

— **Sv. Tamel**, bivši poganski svećenik, i **drugovi**, mučenici za vrijeme cara Hadrijana.

— **Sv. Teodor, Ocean, Amijan i Julijan**, mučenici za vrijeme cara Maksimijana.

— **Sv. Bonifacije I.**, papa (418.—422.).

— **Sv. Marin**, đakon u Rimini-u i pustinjač na Monte Titano koje se kasnije po njemu nazva San Marino, živio je i umro u 4. stoljeću.

— **Sv. Ida**, franačka vojvotkinja, umrla kao udovica oko 814. godine.

— **Sv. Rozalija**, djeвица iz Palerma. Premda kraljevskoga roda (Karla Velikoga), napusti bogate dvore i njihove udobnosti te iz Palerma ode u obližnju pustinju živeći samotno u molitvi i pokori. Umrla je oko 1160. godine.

5. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Lovro Justinijan**, prvi patrijarh Venecije, rodio se 1. srpnja 1381. Njegova obitelj bila je jedna od najuglednijih ne samo u Veneciji već i u čitavoj Italiji. Lovro je zaranu izgubio oca, a majka mu ostala udovica od 24 godine s petero djece, koju je odgojila kako je najbolje mogla. Lovro je kao odrastao mladić od 19 godina stupio u samostan augustinaca u San Giorgio na otoku Alga blizu Venecije provodeći život u pokori, poniznosti i nadnaravnoj razboritosti pod vodstvom Gabrijele Condulmera, koji će kasnije postati papa Eugen IV. Lovro je uskoro bio zaređen za đakona i svećenika. Kad je Gabriel Condulmer izabran za papu i otišao u Rim, Lovro je povjerena njegova služba koju je vršio tako da je postao preteča one obnove redovničkog života koju će kasnije pokrenuti Tridentinski sabor. Kroz to je vrijeme Lovro napisao 9 knjiga duhovnoga sadržaja.

Papa Eugen IV. imenovao ga je 1443. g. biskupom Grada i Castella. Osam godina kasnije papa Nikola V. dokinuo je biskupsko sjedište u ta dva grada i prenio ga u Veneciju (Mletke) imenovavši Lovru prvim patrijarhom Venecije. Kao biskup i patrijarh Lovro se dao svom dušom na obnovu biskupije koja mu je bila povjerena. Osobito se zalagao za obnovu svećeničkih i redovničkih osoba. Vjernici, navlastito siromasi, u njemu su vidjeli i osjećali pravog pastira i oca. Njegovo pastoralno djelovanje bilo je prožeto pisanjem. Iza sebe je ostavio 15 djela, od kojih su dva najvažnija: »De casto connubio«, u kojem raspravlja o unutaršnjem savršenstvu redovnika, i »De institutione et regimine praelatorum«, u kojem govori kako se trebaju ponašati, upravljati i djelovati biskupi. Umro

je 8. siječnja 1455. Svetim ga je proglasio papa Benedikt XIII. god. 1727. Tijelo mu počiva u konkatedrali u Castellu. Slavi se na današnji dan, kad je preuzeo patrijarhijsku stolicu u Veneciji.

ŠŠ

- **Sv. Viktorin**, biskup u gradu Amiternu i mučenik u rimskom predgrađu za vrijeme cara Nerve Trajana.
- **Sv. Herkulan**, vojnik i mučenik u Rimskoj Luci za vrijeme cara Gala.
- **Sv. Urban, Teodor, Menedem i sedamdeset i sedam** od klera, mučenici u Carigradu za vrijeme cara Valenta.
- **Sv. Kvinkcije, Arkoncije i Donat**, mučenici u Kapui.
- **Sv. Romul**, nadglednik dvora cara Trajana, podnese mučeništvo zato što je prigovorio caru zašto progoni kršćane.
- **Sv. Eudoksije, Zenon i Makarije**, vojnici, te tisuću sto i četiri njihovih drugova, mučenici u Melitini (Armenija) za vrijeme cara Dioklecijana.
- **Sv. Bertin**, opat u Luxeuil-u (Francuska), umro oko 698. godine.
- **Sv. Obdulija**, djevica u Toledu (Španjolska).
- **Bl. Gentilis**, prezbiter OFM, misionar i mučenik u Perziji 1340. godine.

6. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

- **Sv. Eleuterije**, opat samostana sv. Marka u Spoletu. Kad je sv. Grgur Veliki (vidi 3. o. mj.) god. 584. u vlastitoj kući u Rimu osnovao samostan, k njemu je došao i sv. Eleuterije. U tom je samostanu i umro. O svetačkom životu sv. Eleuterija i njegovim čudesima piše sv. Grgur Veliki u svojim spisima (»Dialogi«).
- **Sv. Zaharija**, pretposljednji od tzv. malih proroka, prorok mesijanskih nada, djeluje najprije u babilonskom sužanjstvu a onda u Palestini za vrijeme kralja Darija I. (522.—486. pr. Kr.), upravitelja Zerubabela i velikog svećenika Jošue. Njegov spis spada među proročke knjige SZ.
- **Sv. Onezifor**, učenik i suradnik sv. Pavla apostola u Efezu i Rimu (usp. 2 Tim 1,16—18). Predaja veli da je kao biskup podnio mučeništvo zajedno s Porfirijem u Helespontu za vrijeme cara Domicijana.
- **Sv. Faust**, prezbiter, **Makarije i deseterica drugih**, mučenici u Aleksandriji za vrijeme cara Decija.
- **Sv. Donacijan, Presidije, Mansuet, German, Fuskul i Let**, biskupi i mučenici u Africi za vrijeme vandalskog progonstva i kralja Hunerika.
- **Sv. Kotid**, đakon, **Eugenije i drugovi**, mučenici u Kapadociji.
- **Sv. Kolumba i Konzolata**, djevice i mučenice u Italiji.
- **Sv. Eva de Dreuse**, djevica i mučenica u Francuskoj.

7. BL. MARKO KRIŽEVČANIN, mučenik

Obavezan spomendan

Blaženi Marko rođen je oko 1588. u »slobodnom kraljevskom gradu« Križevcima u Hrvatskoj. Filozofiju je učio u austrijskom Grazu, u zavodu »Ferdinandeum«, koji su vodili isusovci, i dobio naslov »magister«. Odlučivši se za svećenički stalež, pođe u Rim, gdje je studirao teologiju (1611.—1615.). Postavši svećenik, vratio se u zagrebačku biskupiju, gdje je počeo djelovati kao dušobrižnik, ali već 1616. na poziv ostrogonskoga nadbiskupa i ugarskog primasa Petra Pazmani-ja prijeđe u njegovu nadbiskupiju, da se bori protiv kalvinske hereze, koja je tada bila jako zahvatila Ugarsku i Slovačku.

Marko je kroz kratko vrijeme napredovao u crkvenim službama: najprije profesor, a onda ravnatelj nadbiskupskog sjemeništa u slovačkom gradu Trnavi; zatim kanonik ostrogonske katedrale i komoranski arhida-kon, te na kraju upravitelj benediktinske opatije Seplak kod Košica u Slovačkoj.

Biskupijski svećenik Marko upoznao se s dvama isusovcima Stjepanom Pongracem i Melkiorom Grodieckim, koji su kao dušobrižnici revno djelovali u veoma teškim prilikama u Košicama, gdje je od 23.000 stanovnika 20.000 bilo zaraženo krivovjerenjem. Tada su bila teška vremena. U srednjoj Evropi bjesnio je »30-godišnji rat« (1618.—1648.), koji su povelili protestanti protiv katolika. U Košicama se našao bl. Marko, kada je 5. rujna 1619. grad pao u ruke mađarskih kalvina.

Kalvinski su fanatici svu trojicu bacili u tamnicu i onda ih stali nago-varati da se odreku katoličke vjere i prihvate novu vjeru. Kad u tome nisu uspjeli, stadoše ih mučiti na najstrašnijim moralnim i fizičkim mukama, dok nisu 7. IX. te iste god. (1619.) odrubili glave Marku i Melkioru, a Stjepana izmrcvarena bacili u jamu u kojoj je nakon 20 sati izdahnuo.

Grofica Katarina Forgač, revna katolikinja, na veoma vješt način uspjela je od zagriženog kalvina vojvode Bethlena dobiti tjelesa trojice mučenika. Ona ih očisti, umota u svilu i postavi u krasan lijes, koji preda na čuvanje samostanu klarisa u Trnavi, gdje je njezina kći bila starješica. Kada je pak car Josip II. god. 1784. ukinuo taj samostan, kovčeg s relikvijama svetih mučenika prenesen je u samostan uršulinki također u Trnavi, gdje se i danas čuva. Nakon provedenog postupka papa sv. Pio. X. izda 1. XI. 1904. dekret o beatifikaciji triju košičkih mučenika, a svečani obred proglašenja obavi 15. siječnja 1905. u bazilici sv. Petra u Rimu.

Bl. Marko jedan je od bezbrojnih mučenika, što ih je za vjeru Kristovu dao hrvatski narod, i jedan od rijetkih između njih koji je postigao čast oltara. Da je bio Hrvat, o tome nema nikakve sumnje, jer se u jednom dokumentu, što se do danas sačuvao u Germanikumu, sam potpisao: »Marcus Stephanus Crisinus, Croata, Dioecesis Zagrabiensis« (Marko

Stjepan Križevčanin, Hrvat, zagrebačke biskupije). Drugu dvojicu također smatraju Slavenima: Pongrac bi bio Slovak, a Grodiecki Poljak.

Zborna molitva u čast bl. Marka naglašava ono što nam je i danas najpotrebnije — ustrajnost u vjeri: »Bože, danas svetkujemo pobjedničko slavlje blaženoga Marka, prezbitera i mučenika. Usliši naše molitve i daj da poput njega trajno budemo postojani u vjeri.«

KJ

Istog dana

— Sv. **Nemorije**, đakon, i **drugovi**, mučenici u Trojesu za vrijeme kralja Atile.

— **Bl. Ivan**, mučenik u Nikomediji za vrijeme cara Dioklecijana jer je poderao izvišene proglose protiv kršćana.

— Sv. **Eupsihije**, mučenik u Cezareji u Kapadociji za vrijeme cara Hadrijana. Kad je bio optužen kao kršćanin, prodao je svu imovinu te jednu polovinu dobiti razdijelio siromasima, a drugu onima koji su ga optužili kao kršćanina.

— Sv. **Sozont**, mučenik u Pompojopoli-u u Ciliciji za vrijeme cara Maksimijana.

— Sv. **Regina**, djevica i mučenica u Autun-u (Francuska) za vrijeme prokonzula Olibija, 251. godine.

— Sv. **Evorcije**, biskup u Orleans-u (Francuska), a prije toga podđakon u Rimu.

— Sv. **Pamfilije**, biskup u Kapui.

— Sv. **Augustal**, biskup u Francuskoj.

— Sv. **Klodoald (Cloud)**, prezbiter u Parizu (6. st.).

— Sv. **Grato**, biskup u Aosti (5. st.).

8.

ROĐENJE BL. DJEVICE MARIJE ILI MALA GOSPA

Blagdan

Blagdan rođenja bl. Dj. Marije potječe iz Jeruzalema, gdje se slavi već u 5. stoljeću, i to 8. rujna, i gdje joj je u čast posvećena jedna bazilika, na čiju se povijest danas nadovezuje crkva sv. Ane. U 7. st. ovaj je blagdan s Istoka prešao u Rim, a u srednjem vijeku brzo se proširio po Francuskoj i Španjolskoj.

Crkva u svojoj liturgiji, osim Isusova rođenja, još slavi samo rođendan sv. Ivana Krstitelja i bl. Dj. Marije. Kad Crkva u liturgiji slavi *dies natalis* nekoga sveca, a posebno mučenika, ne slavi njegovo zemaljsko rođenje nego rođenje za nebo, tj. dan njegove smrti. Zašto onda Crkva čini tu iznimku slaveći Marijino tjelesno rođenje? Crkva to čini radi Marijine jedinstvenosti. Marija je naime umjetničko djelo stvori-

teljske ruke Božje, obdarena najvećim stupnjem milosti i svetosti, jer je po njoj Sin Božji ucijepljen u našu ljudsku stvarnost i izvršio djelo našega otkupljenja. To je dovoljan razlog da Crkva posebnim blagdanom slavi njezin zemaljski pojavak.

Ipak u ovom blagdanu mi ne promatramo Mariju prvotno kao onu koja je na vrhu zbora svetih niti kao onu koja ima izuzetnih osobnih odlika i privilegija, iako ni to ne zaboravljamo, nego više gledamo na njezinu povijesno-spasenjsku ulogu i važnost koju je imala kao Majka Spasitelja Isusa, kao njegova zvijezda prethodnica, slično kao što promatramo i sv. Ivana Krstitelja kao Isusova preteču slaveći njegovo rođenje. Ivanovo i Marijino rođenje, svako sa svojim vlastitim odlikama, spadaju u velike događaje povijesti spasenja. Marijino rođenje, kojim je Marija ušla u povijest, ima nadosobnu, opću i povijesno-spasenjsku važnost za novi red spasenja koje je Krist definitivno ostvario.

Evandjelje današnjeg blagdana (Mt 1,1—23) prikazuje nam Mariju kao kariku koja spaja Stari i Novi zavjet, kao vrata kroz koja je Krist, Spasitelj i Otkupitelj, ušao u ljudsku povijest. Zbog toga se osjeća posebna radost u liturgiji ovog blagdana.

Slaveći blagdan Marijina rođenja, mi priznajemo da je Marija usko povezana s Kristom, da je ona predodređena od Boga i da je Bog u predviđanju utjelovljenja svog Sina predvidio da će on biti »rođen od žene« (Gal 4,4). Tako Isus ulazi u povijest Marije, a Marija u povijest Isusa. Misterij Marijina rođenja u Božjemu planu usmjeren je prema Kristu i zato je Marijino rođenje »bilo nada i zora spasenja svemu svijetu« (MC 7).

SČ

Istog dana

— Sv. Amon, Teofil, Neoterlje i drugih dvadeset i dva, mučenici u Aleksandriji.

— Sv. Timotej i Faust, mučenici u Antiohiji.

— Sv. Euzebije, Nestab i Zenon, braća, mučenici u Gazi u Palestini za vrijeme Julijana Apostate.

— Sv. Nestor, mučenik također za vrijeme Julijana Apostate.

— Sv. Sergije I., papa (687.—701.).

— Sv. Korbinijan, opat, prvi biskup Freising-a u Bavarskoj te misionar u Francuskoj i Njemačkoj, umro je u Freising-u oko 730. godine.

9. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— Sv. Petar Klaver (Claver), prezbiter DI, apostol crnačkoga roblja u Kolumbiji. Rodio se u Kataloniji u gradu Verdú g. 1580. Završivši srednjoškolske

i sveučilišne nauke u Barceloni, stupi u isusovački novicijat u Taragoni g. 1602. Studij teologije počeo je u Barceloni, a onda ga poglavari poslaše u Ameriku, u koloniju »Nueva Granada«. Najprije je boravio u Santa Fé de Bogotá, a onda je od 1612. g. pa sve do smrti u Kartageni (Kolumbija). Tu je dovršio teologiju i 1616. g. bio zaređen za svećenika. Kroz 36 godina brine se za tjelesno i duhovno dobro crnoga roblja, što su ga svakog mjeseca preko kartagenske luke uvozili trgovci. Na dan svojih posljednjih redovničkih zavjeta dodao je i posebni zavjet da će uvijek biti rob crnih robova, što je potpisao vlastitom krvlju.

Klaver je jedan od najvećih misionara DI, razborit i odlučan organizator, svetac neograničene i neustrašive ljubavi, »dinamičan mistik« u akciji. Prve je godine pomagao subratu ocu Alfonzu de Sandoval, čiju je metodu rada zadržao i kasnije kad se osamostalio. Klaver bi svakog mjeseca izlazio u kartagensku luku da dočeka brod s koju tisuću afričkih robova, koje bi njihovi »vlasnici« tu preprodavali. Petar je toj sirotinji bio tješitelj, pomoćnik, prijatelj i branitelj. Obično bi ga pratili tumači koji su, uz španjolski, znali razne afričke jezike. Klaver bi još prije iskrcavanja pohađao robove na lađi, a onda i na kopnu: brinuo se za bolesnike koje je često i sam liječio, tješio ih i poučavao u glavnim vjerskim istinama te krstio kad bi za to već bili pripravljeni. Brinuo se za hranu gladnima i odjeću golima. — Ostalo vrijeme posvećivao bi svećeničkom radu po bolnicama i drugdje za španjolske koloniste i tako postajao svima sve. Bez pretjerivanja računa se da je kroz 36 godina pokrstio 300.000 Crnaca: nitko se nije mogao oprijetiti njegovoj ljubavi. Posljednje 4 godine života, kad je malaksao i bio napola uzet, sjedio bi čitav dan nepokretno u naslonjaču u koru crkve svjetujući i ispovijedajući. Kad je bila »navalá« pokornika, davao je prednost crnim robinjama pred bijelim gospođama! Umro je na Malu Gospu 1654. godine. Beatificiran je g. 1850. Papa Leon XII. proglasio ga je svetim g. 1888., a zaštitnikom crnačkih misija g. 1896. Njegov je primjer poruka svima nama: potpuno predanje bližnjemu, posebno najbjeđnijemu!

PB

— **Bl. Serafina**, klarisa iz Pesara (Italija), umrla oko 1478. godine. Njezino je štovanje odobrio papa Benedikt XIV.

— **Sv. Dorotej i Gorgonije**, mučenici u Nikomediji za vrijeme cara Dioklecijana. Obojica su bila komornici na carevu dvoru u tom gradu.

— **Sv. Hijacint, Aleksandar i Tiburcije**, mučenici u Sabinu, 30 milja daleko od Rima.

— **Sv. Severin**, vojnik cara Licinija, podnese mučeništvo u Sebastii u Armeniji zato što je pohađao 40 utamničenih mučenika.

— **Sv. Straton**, mučenik.

— **Sv. Rufin i Rufinijan**, braća, mučenici.

— **Sv. Omer (Audomar)**, biskup Théroanne (Francuska), umro je oko 670. godine.

10. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Nikola Tolentinski**, prezbiter reda augustinskih pustinjaka. Rodio se 1245. u mjestu Sant' Angelo in Pontano (Ankonska krajina). Propovijedanje jednog augustinca potaklo ga je da i sam stupi u taj red. Uzalud ga je od toga koraka nastojao odvratiti rođak, opat bogatijeg samostana. Poglavari pov-

jeriše Nikoli službu učitelja novaka u samostanu Sant' Elpidio. Zatim je Nikola boravio po raznim samostanima svog reda. Posljednjih 30 godina proboravio je u gradiću Tolentino (pokrajina Macerata), gdje je revno obavljao propovjedničku službu, sakramenat pomirenja i skrbio se za bolesnike. Njegovo je djelovanje Bog potkrijepio darom čudesa, koja se nastaviše i poslije njegove smrti. Umro je 10. rujna 1305. Proces za njegovu kanonizaciju počeo je već 1325. godine, za pape Ivana XXII. Proces ipak nije brzo išao zbog raznih uzroka (uz ostale, i zbog zapadnog raskola). Svetim ga je proglasio tek papa Eugen IV. godine 1447.

Nikola Tolentinski zaštitnik je bratovština za duše u čistilištu, jer se za života zanosio tom pobožnošću nakon jednog viđenja. Također je drugotni zaštitnik Bavarske, Venecije, Genove. Ikonografija ga prikazuje u crnom habitu augustinca, u jednoj mu ruci knjiga, a u drugoj križ ili ljiljanov struk. Često ga slikaju sa zvijezdom na prsima.

PB

— **Sv. Pulherija**, carica u Carigradu prije svoga brata Teodozija i poslije njegove smrti. Za vrijeme svoje vladavine mnogo je učinila za katoličku vjeru braneći je od Nestorijeva krivovjerja, a u osobnom životu odlikovala se dubokom religioznošću i pobožnošću. Umrula je na današnji dan 453. godine. Sav svoj imetak ostavila je pojedinim crkvama, sirotištima, bolnicama i drugim karitativnim ustanovama.

— **Sv. Nemezijan, Feliks, Lucije i drugi Feliks, Litej, Polijan, Viktor, Jader, Dativ i drugi**, biskupi i mučenici u Africi. Mučeništvo su podnijeli radeći kao robijaši u rudnicima sve do smrti.

— **Sv. Teodard**, biskup i mučenik u Maastrichtu oko 670. godine.

— **Sv. Sosten i Viktor**, mučenici u Kalcedonu za vrijeme Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Apelije, Luka i Klement**, također mučenici.

— **Sv. Menodora, Metrodora i Nimfodora**, sestre, djevice i mučenice u Bitiniji za vrijeme cara Maksimijana.

— **Sv. Hilarije**, papa (461.—468.).

— **Sv. Petar**, biskup u Komposteli.

— **Sv. Salvije**, biskup u Albiju (Francuska).

— **Sv. Agapit**, biskup u Novari.

11. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Proto i Hijacint**, mučenici. Za ova dva sveca Rimski martirologij kaže da su bila braća i službenici (eunuchi) sv. Eugenije, kćerke bogatog rimskog plemića Filipa, carskog prefekta u Egiptu, te da su za cara Galijena pogubljeni nedaleko Rima na staroj Salarijskoj cesti, na groblju Bazile, zbog toga što su bili kršćani i što nisu htjeli žrtvovati poganskim bogovima.

Predaja veli da su sv. Proto i Hijacint, nakon što su postali kršćani, obratili na kršćanstvo Eugeniju i njezina oca Filipa. Filip je kasnije postao svećenik i biskup u Aleksandriji te podnio mučeništvo (spomen mu se slavi 13. 0. mj.).

Eugenija se nakon krštenja povratila u Rim, a s njom i njezina dva službenika: Proto i Hijacint. U Rimu su svih troje podnijeli mučeništvo (spomen sv. Eugenije slavi se 25. prosinca).

Sv. Proto (Prvi, Prvoslav) i Hijacint (Cvijet, Cvjetko) vrlo su popularni i štovani sveci u kršćanskoj starini, osobito u Rimu. Novija arheološka istraživanja potvrdila su njihovu povjesnost, njihovo mučeništvo i njihovo štovanje. Naime, god. 1845. isusovac o. Marchi, iskapajući u Rimu katakombe sv. Hermesa (Sant' Ermete), pronašao je jedan grob zatvoren kamenom pločom na kojoj je na latinskom jeziku uklesan natpis koji u prijevodu glasi: »Sahranjen dana 11. rujna — Hijacint mučenik«. Premda u natpisu nema imena »Proto«, ipak je on svjedočanstvo ne samo za sv. Hijacinta već i za sv. Protu jer se već od 4. st. ta dva sveca uvijek zajedno spominju i časte.

SS

— **Sv. Vincencije**, opat i mučenik u Leonu u Španjolskoj.

— **Sv. Diodor, Diomed i Didim**, mučenici u Laodiceji u Siriji.

— **Sv. Pafnucije**, biskup u Egiptu. Za vrijeme cara Galerija Maksimijana bio je među onima kojima su zbog kršćanske vjere iskopali desno oko i odrezali žile ispod koljena lijeve noge te bili osuđeni na prisilni rad u rudokopima. Za vrijeme cara Konstantina Velikog Pafnucije se odvažno borio protiv arijanskog krivovjerja.

— **Sv. Emilijan** (Milan, Miljenko), biskup u Verceli (sjeverna Italija).

— **Sv. Teodora**, pokornica u Aleksandriji u 5. stoljeću.

— **Bl. Ivan Gabrijel Perboyre** (1802.—1840.), svećenik-lazarist, misionar u Kini gdje je podnio mučeništvo 11. rujna 1840. Blaženim ga je proglasio papa Leon XIII. god. 1889.

12. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Ime Marijino**. Blagdan Imena Marijina počeo se najprije slaviti u biskupiji Cuenca u Španjolskoj, što je odobrio papa Julije II. god. 1513. U 17. st. bio je proširen na čitavu Španjolsku i na Napuljsko kraljevstvo. Papa Inocent XI. proširio ga je na cijelu Crkvu nakon što je poljski kralj Jan Sobjeski, pouzdavajući se u Ime Marijino, sa svojom vojskom pobijedio Turke kod Beča 1683. godine, te odredio da se slavi u nedjelju nakon Male Gospe (8. rujna). Papa Pio X. fiksirao je blagdan Imena Marijina na 12. rujna, na dan kad je izvojevana pobjeda nad Turcima kod Beča. U današnjem reformiranom Rimskom kalendaru ne spominje se blagdan Imena Marijina, jer opći Rimski kalendar »ne spominje svih marijanskih blagdana« (MC 9), ali se on nalazi u mnogim parti-kularnim kalendarima, što je sasvim u skladu s normama donesenim u enciklici pape Pavla VI. »Marialis cultus« (usp. br. 9).

Teološki temelj ovog Gospina blagdana, odnosno spomendana, jest sve ono što je Marija u sebi i za nas. Ime prije svega predstavlja osobu i sve ono što je ona u sebi. Tako i ime »Marija« predstavlja bl. Djevicu i sve njezine uzviše-

ne vlastitosti: njezinu bezgrešnost i božansko materinstvo, njezinu ulogu u djelu otkupljenja i njezino konačno proslavljenje. S obzirom na nas ime »Marija« predstavlja onu posredničku ulogu koju ona ima kod svog Sina, osobito u teškim i presudnim vremenima, predstavlja silu koja spasava i pomaže ne samo pojedince u njihovim sitnim svakidašnjim problemima već i u presudnim problemima naroda, Crkve i čitavog čovječanstva. Stoga kršćanin s pravom časti i s pravom se pouzda ne samo u Ime Isusovo već i u Ime Marijino. To izražava i molitva na blagdan Imena Marijina: »Daj, molimo, svemogući Bože, da se tvoji vjerni, koji se raduju zbog imena i zaštite presvete Djevice Marije, oslobode po njezinu pobožnom zagovoru od svih zala na zemlji i zavrijede doći u njezinu radost na nebu.«

ŠŠ

— **Bl. Marija od Isusa**, djeвица, karmelićanka. Marija Lopez Rivas rodila se 18. kolovoza 1560. u Tartanedu, blizu Toleda, u Španjolskoj. Stupila je u samostan karmelićanki u Toledu, gdje je položila i zavjete 8. rujna 1578., i dobila ime Marija od Isusa. U samostanu je vršila službu priorice i učiteljice novakinja. Upravljala je samostanom vedrinom, poniznošću i blagošću te svima bila živi primjer redovničkog života. Sv. Terezija Avilska, koja ju je primila među svoje kćeri, vrlo ju je cijnila i za nju još 1580. g. rekla: »Marija od Isusa ne samo da će postati sveta, ona to već jest«. Crpla je velike milosti iz razmatranja Kristovih otajstava: Euharistije, Srca i Krvi Isusove. Umrla je 13. rujna 1640. Pavao VI. proglasio ju je blaženom 14. studenog 1976. U karmelskom redu slavi se kao obavezan spomendan.

IK

— **Sv. Gvido** rodio se u Anderlechtu u Belgiji od siromašnih roditelja. Želeći provoditi život u tišini i molitvi, u Laekenu prihvati službu sakristana. Premda je tu službu vršio uzorno, na nagovor nekog trgovca iz Bruxelles-a dao se na trgovinu. Budući da mu je posao dobro išao uspio je kupiti trgovačku lađu. Međutim, u jednom nevremenu lađa je potopljena i s njom sva zarada. Gvido se tada opet vratio u Laeken za sakristana. Nakon nekoliko godina pošao je na hodočašće u Rim, a onda i u druga svetišta. Uz najteže napore posjetio je sva poznata svetišta. U Svetu Zemlju je hodočastio dva puta. Povrativši se s drugog hodočašća iz Svete Zemlje u rodno mjesto, umro je 12. rujna 1012. Poslije njegove smrti narod ga je častio i molio za pomoć u raznim potrebama, što je mnogima pomoglo. Zbog toga narod ga je u Belgiji štovao kao čudotvorca i kao zaštitnika kočijaša.

ŠŠ

— **Sv. Autonom**, biskup, pobjegavši iz Italije zbog Dioklecijanova progonstva, u Bitiniji ga pogani pogubiše na oltaru dok je celebrirao misu.

— **Sv. Kurnot**, biskup i mučenik u Ikoniju u Likoniji za vrijeme predsjednika Perenija.

— **Sv. Hieronid, Leoncije, Serapion, Seleso, Valerijan i Straton**, mučenici u Aleksandriji za cara Maksimijana.

— **Sv. Macedonije, Teudol i Tacijan**, mučenici u Meri-u (Frigija) za vrijeme Julijana Apostate.

— **Sv. Silvan**, biskup u Veroni.

— **Sv. Sacerdos**, biskup u Lionu.

13. SV. IVAN ZLA TOUSTI, biskup i crkveni naučitelj

Obavezan spomendan

Iz usta današnjeg sveca proizlazila je nauka koja je spajala teologiju i moral, politiku i egzegezu, umjetnost i socijalni život i zato su prozvana »zlatna usta«. Nadimak Zlatousti spleli su vjernici Antiohije kao vijenac koji će vjekovima ostati uz ime sv. Ivana. Svetac koji je po mnogočemu nalik na sv. Ivana Krstitelja rodio se oko g. 349. u trećem po važnosti gradu rimskog carstva u Antiohiji u Siriji. Ocu mu je bilo ime Sekundo, a majci Antuza. Svoju uljudbu u mnogočemu naš svetac zahvaljuje majci koja je kao mlada udovica posvetila život Bogu i svojoj djeci te služila za uzor svojoj okolini.

Postavši u 20. godini ud Otajstvenog tijela Kristova — Crkve, Ivan se nije više plašio nikoga iako su na nj navaljivali mnogi valovi i žestoke oluje. On je rekao: »Pa uzdigli se protiv mene i valovi, i mora, i bijes prvaka, sve je to za mene slabije od paučine.«

Književnost i govorništvo Ivan je učio kod Libanija, a kod Diodora iz Tarza izučavao je Sv. pismo. Poučen u antiohijskoj školi, stekao je visoku naobrazbu. Kao mladić uputi se u brda među monahe provodeći strogi monaški život. No, radi slaba zdravlja povratio se ponovno u Antiohiju gdje ga u 23. godini života biskup Melecije zaredi za đakona, a 5 godina kasnije i za svećenika.

Postavši Kristov svećenik, Ivan se dade na propovijedanje riječi Božje. Uz propovijedanje također je i pisao: »O svećeništvu«, »Protiv klevetnika monaškog života«, »O odgoju djece« te je mnogo doprinio ljepoti istočne liturgije radi čega je veoma čašćen u Istočnoj crkvi. Od njega je ostalo oko 300 govora i 236 pisama. Izraziti propovjednički talent, učenost i sveti život učinili su ga poznatim nadaleko tako da ga je, kada se g. 397. ispraznila biskupska stolica smrću patrijarha Nektarija, ministar Eutropije predložio je carigradskog patrijarhu, a samog Ivana na lukav način sklonio da se prihvati.

Kao patrijarh Istoka i kao carski dvorski propovjednik, Ivan je započeo reformu Carigradske crkve žigošući mane i poroke, počevši od cara i carice pa sve do najnižih podanika. Zbog toga se mnogima zamjerio i na »sinodi kod hrastova«, koju je 403. g. sazvaio aleksandrijski patrijarh Teofil, bio je svrgnut s carigradske stolice i poslan u izagnanstvo. Nakon malo vremena opozvan je dekret izagnanstva, a Ivan se vratio nepromijenjen u svojim namjerama s obzirom na reformu Crkve u Carigradu. Međutim, gnjev »bijesne Herodijade«, carice Eudoksije, učinio je da je Ivan ponovno protjeran iz Carigrada u Malu Aziju, gdje je skrhan od muke, oskudice i bola predao svoj duh Bogu kod Komane u Pontu 14.

rujna 407. Primivši sv. pričest, izrekao je zadnje riječi: »Bogu hvala na svemu! Amen.« God. 438. njegovo je tijelo preneseno u Carigrad, a njegov ugled kao crkvenog oca i naučitelja bivao je sve svestraniji i sve jednodušniji.

JB

Istog dana

— **Sv. Amat (Ljubo)**, opat rodio se u Grenoblu (Francuska) oko 565. godine. Odgojen je u samostanu sv. Mauricija koji i danas postoji na visokom brdu u kantonu Vallis u Švicarskoj. Amat je u tom samostanu živio 30 godina u samoći, pokori i molitvi. Odatle je s opatom Eustazijem pošao u Luxeuil. Tu se susreo s bogatim vlastelinom Romarikom koji je s Amatom pošao u luxeuilski samostan da živi kao redovnik. Romarik je sve svoje bogatstvo stavio Amatu na raspolaganje. S tim bogatstvom dva prijatelja (Amat i Romarik) sagradiše dvije opatije: jednu za muškarce, a drugu za žene. Eustazije postavi Amata opatom u opatiji za muškarce a duhovnikom u opatiji za žene. Život u objema opatijama Amat je uredio po pravilu sv. Kolumbana. Pred smrt se potpuno povukao u osamu živeći u nekoj pećini gdje je provodio život u strogoj pokori i neprestanoj molitvi. Umro je oko 627. godine.

ŠŠ

— **Sv. Filip**, otac sv. Eugenije djevice, odrekavši se prefektore u Egiptu, pokrsti se i podnese mučeništvo u Aleksandriji za vrijeme prefekta Terencija (v. sv. Proto i Hijacint 11. o. mj.).

— **Sv. Eulogije**, biskup u Aleksandriji, prijatelj sv. Grgura Velikog, umro oko 607. godine.

— **Sv. Ligorije**, pustinjač i mučenik u Grčkoj.

— **Sv. Makrobije i Julijan**, mučenici.

— **Sv. Venerije**, pustinjač na otoku Palmariji u Ligurskom moru (7. st.).

14. UZVIŠENJE SV. KRIŽA

Blagdan

Štovanje sv. Križa Kristova spada među najstarije pobožnosti kršćanstva. Još za života apostola prvim je kršćanima Križ na kojem je Krist umro postao znak spasenja. Kult sv. Križa postao je još općenitiji poslije nego što je g. 313. car Konstantin pod tim znakom izvojevao pobjedu i dao slobodu kršćanskom bogoštovlju.

Na današnji dan g. 320. našla je sv. Jelena sveto drvo na kojem je Spasitelj bio razapet, a g. 355. ovoga istog dana posvećena je u Jeruzalemu crkva sv. Groba, koju je dao podignuti car Konstantin. Izraz »Uzvišenje sv. Križa« odnosi se na treći događaj što se zbio na današnji dan,

kada je car Heraklije poslije pobjede nad perzijskim kraljem Kosroom g. 629. povratio sv. Križ Kristov u velikom slavlju u grad Jeruzalem i izložio ga svečanom štovanju vjernika.

Sv. Križ Kristov nalazi se na časnom mjestu u svakoj kršćanskoj crkvi, u svakoj kršćanskoj ustanovi, u svakoj kršćanskoj kući. Svako kršćansko bogoslužje počinje u znaku križa. Sve nastojanje i djelovanje Kristove Crkve i pojedinih kršćana obilježeno je znakom sv. križa.

Crkva uzdiže znak križa kao grb i zastavu protiv kraljevstva sotonina.

Bogoslužje današnjeg blagdana budi u nama svijest da ćemo po sudjelovanju u Kristovoj smrti na križu postati dionici njegova uzvišenja na nebu. Sv. Pavao piše Filipljanima: »Ponizio je sam sebe do smrti na križu« (2. čitanje). O svojoj smrti na križu rekao je Spasitelj: »Sin čovječji ima biti uzdignut, da svaki koji vjeruje, u njemu ima život vječni« (Evanđelje).

Časni starodrevni usklik izražava naše osjećaje prema otajstvu Križa: »Klanjamo Ti se, Kriste, i blagosivamo Tebe, jer si po svetom Križu svome svijet otkupio!«

JR

Istog dana

— Sv. **Notburga**, služavka, rodila se u Rottenburgu g. 1268., a umrla je u Ebenu g. 1313. Kao služavka odlikovala se dobrotom, ustrpljivošću, pobožnošću i navlastito ljubavlju prema siromasima.

— Sv. **Materno**, biskup Kölna i Trieri u 4. stoljeću.

— Sv. **Krescencijan**, **Viktor**, **Rosula** i **Generalis**, mučenici u Africi za vrijeme cara Dioklecijana.

— Sv. **Krescencije**, dječak, mučenik u Rimu oko 261. godine.

15. BLAŽENA DJEVICA MARIJA ŽALOSNA

Obavezan spomendan

Pobožnost prema bl. Dj. Mariji od sedam žalosti nastala je u srednjem vijeku u Njemačkoj. Kasnije je tu pobožnost na poseban način širio i njegovao red servita tako da je Sv. Stolica 1667. g. dozvolila da se u tom Redu treće rujanske nedjelje slavi posebna svetkovina bl. Dj. Marije od sedam žalosti. Papa Pio VII. god. 1814. proteže svetkovinu na cijelu Crkvu u zahvalu što se oslobodio Napoleonova ropstva. Svetkovina se slavila na razne datume do Pija X. koji je odredio da se slavi na današnji dan, tj. 15. rujna.

Poticaj za ovu Gospinu svetkovinu nalazimo u prikazanjima Marije u teškim časovima Kristove muke i smrti (*Stabat Mater i Pietà*). U čast Gospe Žalosne osnivala su se, osim reda servita, pobožna društva i razne pobožnosti, što se temelji na Šimunovu proroštvu: »A tebi će samoj mač probosti dušu« (Lk 2, 35). Osim toga, ovom se svetkovinom htjelo naglasiti Mariju kao Majku boli, nasuprot isticanju nje kao Kraljice, koja je uzdignuta i preobražena u nebeskoj slavi. To je i opravdano, jer je čitav Marijin zemaljski život bio prožet bolju, slično kao i život svakog čovjeka koji obiluje patnjama. Marijin zemaljski život ne samo da nije bio izuzet od općeg zakona ljudske patnje nego je njezin život postao simbol patnje svake žene i majke patnice.

Daljnji razlog ove svetkovine jest ono što na poseban način ističu lauretanske litanije, tj. da je Marija Kraljica mučenika koji su svojim mukama i vlastitom krvlju zasvjedočili svoju vjeru u Krista i svoju prizrženost Kristu. Marija je bila njihov uzor, »jer je ljubila više nego svi, trpjela je više od svih«.

Konačno, razlog slavljenja Marijinih žalosti nalazimo u samoj Mariji kao supatnici Kristovoj. Taj kristološko-spasenjski vid Marije ostvaren je njezinom suradnjom u djelu otkupljenja: u času Kristova utjelovljenja, u cijelom njezinu životu, posebno kad je stajala podno križa na Golgoti. Zbog toga se ona i naziva: »suuzročnica života«, »službenica«, »suradnica«, »supatnica«. Ona je uistinu bila duboko sjedinjena sa svojim Sinom u svakom času, posebno na Golgoti.

Pavao VI., nabrajajući Marijine blagdane koji komemoriraju spasenjske događaje i blisku Marijinu povezanost s Kristom, za ovaj blagdan kaže kako imamo »izvrsnu prigodu da oživimo u sjećanju odlučan trenutak povijesti spasenja, te da počastimo Majku koja stoji uz križ svoga Sina, 'suosjećajući s njegovim mukama'« (MC 7).

Štovanje bl. Djevice Marije Žalosne od nas traži da se ono »prevede u konkretnu i trpeću ljubav prema Crkvi, kao što je divno izraženo u popričesnoj molitvi 15. rujna '... dok štujemo supatničku muku blažene Djevice Marije, da u sebi nadopunjam o za Crkvu ono što nedostaje Kristovim mukama'« (MC 11).

SČ

Istog dana

— **Sv. Nikomed**, prezbiter i mučenik u Rimu oko 90. godine. Na poseban način skrbio se da časno pokopa tjelesa sv. mučenika. Zbog toga je optužen i, ne htijući kao kršćanin žrtvovati idolima, pogubljen.

— **Sv. Emil**, đakon, i **Jeremija**, mučenici u Kordobi za vrijeme arapskog progonstva 852. godine.

— **Sv. Valerijan**, mučenik kod Chalons-a za vrijeme predsjednika Priska.

— **Sv. Maksim**, **Teodor**, i **Asklepiodot**, mučenici u Hadriopolu u Traciji za vrijeme cara Maksimijana.

— **Sv. Porfirije**, glumac. Kad je Julijan Apostata od njega tražio da glumi krštenje s namjerom da izrugaj taj sakrament, on se stvarno pokrstio i izjavio da je kršćanin, zbog čega je po naredbi istog cara pogubljen.

— **Sv. Niceta**, mučenik za vrijeme gotskog kralja Atanarika.

— **Sv. Melitina**, mučenica u Marcianopolu u Traciji za vrijeme cara Antonina.

— **Sv. Apro**, biskup u Tulli-u u Francuskoj.

— **Sv. Leobin**, biskup u Chartres-u.

— **Sv. Albin**, biskup u Lionu.

— **Sv. Eutropija**, udovica.

— **Sv. Katarina Genovska** (1447.—1510.), udovica.

16. **SV. KORNELIJE, papa i CIPRIJAN, biskup, mučenici** *Obavezan spomendan*

Dva velika biskupa iz prvih vremena kršćanstva položila su ispit svoje vjere davši za nju vlastitu krv. Dva velika pastira, pouzdana čovjeka, velika prijatelja bila su sjedinjena i bliza bez obzira na kilometre koji su ih dijelili. Ciprijan će napisati Korneliju: »Uvijek se sjećajmo jedni drugih, budimo složni i jednodušni, molimo jedni za druge, uzajamnom ljubavlju olakšavajmo jedni drugima progonstva i tjeskobe«.

Kornelije, kad je izabran za papu (251. g.), preuzeo je tešku dužnost. U isto je vrijeme naime Novacijan, ugledan i nadaren teolog i svećenik, bio također izabran za papu. Tako u srcu kršćanstva dođe do raskola, ne toliko zbog teoloških razloga koliko zbog pastoralne prakse. Pitanje je bilo: kakav stav zauzeti prema onima koji su u progonstvu otpali od vjere?

Kornelije je zastupao blaži, a Novacijan stroži stav u toj stvari. Stoga Kornelije sazove sinodu u Rimu i isključi Novacijana i njegove pristasaše iz Crkve. Papa je imao podršku i od drugih mjesnih Crkava, osobito od kartaškog biskupa Ciprijana.

Za Decijeva nasljednika Gala opet je počeo veliki progon kršćana. Kornelije bijaše prognan u Centumcellae, današnja Cività Vecchia, gdje je i umro 253. godine.

Ciprijan, Afrikanac, Kartažanin, biskup i mučenik, rodio se kao paganin oko 210. godine. Prije obraćenja na kršćanstvo bio je poznati retor (advokat). Poslije krštenja brzo je postao svećenik, a onda i biskup Kartage. Za Decijeva progonstva Ciprijan se neko vrijeme skrivao pred progoniteljima. Poslije su mu to neki predbacivali. On je odgovorio: »Slobodno je bježati, ali nije slobodno vjeru izdati.« Iako njegovo skrivanje pred

progoniteljima baca neku sjenu na njegov život, ipak je on toliko učinio i pretrpio za Crkvu da spada u njezine velikane i svojom naukom i svojim svjedočenjem za Krista.

Ciprijan je velik kao crkveni pisac, propovjednik, borac protiv krivovjerja, a najveći je u svome mučeništvu koje je podnio u Kartagi 14. rujna 258. g. za cara Valerijana. Sam je pošao na stratište i sam sebi zavezao oči prije nego će mu biti odrubljena glava. Krvniku, koji će to učiniti, poklonio je 25 zlatnika.

Sv. Jeronim, pišući o Ciprijanu, veli: »Suvišno je govoriti o njegovoj veličini, kad su njegova djela sjajnija od sunca.«

Blagdan sv. Kornelija i Ciprijana slavi se već od sredine 4. stoljeća. Papa Grgur IX. (1370.—1378.) odredio je da se slave zajedno, i to 16. rujna, jer je 14. Uzvišenje sv. Križa, a 15. je bila oktava Rođenja bl. Dj. Marije (danas Gospa Žalosna).

MJ

Istog dana

— Sv. **Eufemija**, djevica i mučenica u Kalcedonu za vrijeme cara Dioklecijana.

— Sv. **Lucija**, matrona, i **Geminijan**, mučenici u Rimu za Dioklecijanova progonstva.

— Sv. **Sebastijana**, mučenica u Herakleji u Traciji za vrijeme cara Domicijana.

— Sv. **Abundije**, prezbiter, i **Abundancije**, đakon, podniješe mučeništvo u Rimu za vrijeme cara Dioklecijana zajedno s **Marcijanom** i njegovim sinom **Ivanom**.

— Sv. **Rogel i Servidej**, mučenici u Kordobi.

— Sv. **Ninijan**, biskup u Škotskoj, umro 432. godine.

— Sv. **Edita**, djevica, kćerka engleskog kralja Edgara, proživjevši čitav život u samostanu u Wiltshire, umrije 964. godine.

— Sv. **Ludmila**, češka vojvotkinja, baka sv. Vjenceslava, umrla 921. godine.

— **Bl. Viktor III.**, papa (1086.—1087.), nasljednik sv. Grgura VII., prije nego što je izabran za papu, bio je opat benediktinskog samostana na Monte Cassino.

17. SV. ROBERT BELARMIN, biskup i crkveni naučitelj

Neobavezan spomendan

Sv. Robert Belarmin rodio se 1542. g. u gradiću Montepulciano u Toskani. U Rimu je stupio u Družbu Isusovu 1560. g. i u Rimskom kolegiju (današnje Papinsko gregorijansko sveučilište) slušao filozofiju. Poslije pe-

dagoškog staža u kolegijima Reda u Firenzi i Mondovi nastavio je teološku izobrazbu u Padovi i Louvainu. U ovom belgijskom gradu zaređen je za svećenika 1570. godine. Tu je kroz slijedećih 6 godina kao profesor predavao na bogosloviji napadajući krivovjersku nauku o milosti Mihaela Baja (Bay). Papa Grgur XIII. pozvao ga je u Rim, gdje je na Rimskom kolegiju predavao tzv. kontroverznu teologiju, tj. vjerska sporna pitanja što su ih u kršćanski svijet unijeli reformatori XVI. stoljeća. Od 1588. do 1592. g. bio je duhovnik mladih isusovačkih studenata, među kojima je bio i sv. Alojzije Gonzaga. Od 1592. do 1594. g. bio je provincijal napuljske redovničke provincije. God. 1599. papa Klement VIII. imenovao ga je kardinalom, a onda poslao za nadbiskupa Kapue, gdje je ostao 3 godine (od 1602. do 1605.). Nakon toga, papa ga je pozvao natrag u Rim, gdje je kao papinski savjetnik ostao sve do smrti. Umro je 17. rujna 1621.

Belarmin je bio plodan pisac. Najpoznatije mu je djelo »*Disputationes de Controversiis Fidei adversus huius temporis haereticos*«, Ingolstadt 1586.—1589., u tri velika sveska. Doživjelo je preko 40 izdanja (u cijelosti ili djelomično), a kod protestanata je objavljeno preko 100 rasprava protiv toga djela. Napisao je i *Katekizam*, od kojeg je *Mali katekizam* doživio 400 izdanja i preveden je na 60 jezika, pa i na hrvatski (A. Komulović). Belarmin je pisao djela i s područja duhovne teologije (*De gemitu columbae*, *De ascensione mentis ad Deum*, *De arte bene moriendi*...).

O Belarminovim djelima, posebno o njegovim »Kontroverzijama«, nastale su žučljive rasprave i napadi ne samo među protestantima nego i među katolicima. Papa Siksto V. čak je stavio na indeks zabranjenih knjiga prvi svezak »Kontroverzija«, »dok se ne popravi«. Sve to tumači činjenicu da je Robert Belarmin morao čekati 3 stoljeća na svoju beatifikaciju (1923.) i kanonizaciju (1930.). Pio XI. proglasio ga je 1931. g. crkvenim naučiteljem.

Inače je sv. Robert bio prirodan i jednostavan, poglavarsku službu vršio je očinski, a svojim naučnim djelima davao je pastoralni naglasak. U knjizi »*O uzletu duše k Bogu*«, koju je pisao za svojih duhovnih vježbi, čitamo neprestani razgovor s Bogom. Kroz 3 godine nadbiskupovanja u Kapui, stalno je bio sa svećenicima i siromasima, a u tamošnjoj katedrali djecu je osobno katehizirao. Ljubav prema papinstvu nije ga učinila ulizicom i laskavcem. Usudio se svetačkom smjelošću ostati uz svoju teoriju o indirektnom pravu pape nad kršćanskim vladarima, zbog čega je prvi svezak »Kontroverzija« stavljen na indeks. Nije se bojao opominjati pape da oni nisu gospodari Crkve nego samo upravitelji, pa makar zbog toga uslijedila »časna promocija« na nadbiskupsku katedru u Kapui, u stvari izgon iz Rima!

Poruku Svečeva primjera mogli bismo nazvati »*mistikom služnja Bogu po Crkvi*«, mistikom koja čovjeka usred najvećih poslova i životnih borbi čuva u nutarnjem miru i sreći.

PB

Istog dana

— **Rane sv. Franje Asiškoga.** Dvije zadnje godine svoga života Asiški je Sirotan proveo skoro odvojen od ove zemlje. Pritisnut bolestima i žalošću što »Ljubav nije dovoljno ljubljena«, sve se više usmjeravao prema konačnom cilju svoga života: potpunom ujedinjenju s Kristom raspetim i proslavljenim. Za vrijeme četrdesetdnevnog posta na čast sv. Mihaela Arkandela, o blagdanu Uzvišenja sv. Križa 14. rujna 1224. na brdu Alverna »dok je u pobožnim kontemplativnim zanosima uranjao u nebesku slavu« (Celano), Franjo je »od Krista primio posljednji biljeg« (Dante).

To je bila nagrada za njegovu neobično veliku pobožnost prema Kristu raspetomu koju je od svoga obraćenja riječima i životom širio. A tu nagradu je primio potpuno u duhu svoje jednostavnosti. Celano o tome kaže: »Iako je sluga i prijatelj Svevišnjega gledao sebe ukrašena tolikim i takvim biserjem koje se blistalo poput najskupocjenijih dragulja, i premda je bio više nego ijedan čovjek čudesno urešen slavom i čašću, ipak mu srce nije postalo tašto niti je išao za tim da bi se nekom poradi isprazne slave svidio. Na sve moguće načine je nastojao to sakriti da ga naklonost ljudi ne bi lišila ove milosti« (I, 95).

Taj neobični događaj, koji je prvi potvrđeni slučaj u povijesti da je netko na svome tijelu nosio biljeg Kristovih rana, posebno je isticao papa Grgur IX. i ostali pape 13. stoljeća, a Benedikt XI. je dopustio franjevcima obavljati godišnju uspomenu utisnuća znakova Muke Kristove na sv. Franji da, nasljeđujući primjere njegove pobožnosti, učvršćuju se ustrajnim promatranjem križa. Jedino će tu naći odgovor na pitanje: »Tko si ti, Gospodine moj, a tko sam ja?« Jedino će tu naći razlog da se klanjaju Gospodinu Isusu »po čitavom svijetu... jer je svojim svetim križem otkupio svijet«. Jedino se tu može odgovoriti: »Bog moj i sve moje!«

MB

— **Sv. Albert Jeruzalemski**, biskup, zakonodavac karmelićana. Rodio se sredinom XII. st. u današnjem Castel Gualtieri, biskupija Reggio Emilia u Italiji. Stupio je među regularne kanonike sv. Križa. God. 1184. izabran je za biskupa Bobbi-a, a slijedeće godine premješten je za biskupa Vercelli-a, gdje je ostao 20 godina. Odlikovao se pobožnošću i razboritošću tako da su se i pape s njim savjetovali u rješavanju raznih sporova. God. 1205. imenovan je za jeruzalemskog patrijarhu. U Jeruzalem nije stigao, jer je bio spriječen od Saracena, već se nastanio u gradu Akon, ispod gore Karmela. Karmelićanima, koje je imao prilike dobro upoznati, dao je Pravilo 1209. godine. To je Pravilo, po kojem karmelićani i danas žive, potvrdio papa Honorije III. 30. siječnja 1226. Albert je ubijen 14. rujna 1214. u Akonu dok je predvodio ophod sv. Križa od vlasnika gostinca Duha Svetoga, kojega je javno ukorio radi njegova sablažnjiva života. U karmelskom redu Albert se službeno štuje od 1504. godine, a danas kao blagdan.

IK

— **Sv. Hildegarda** (1098.—1179.), djeвица, benediktinka, opatica u Bingen. Mnogo se zalagala za obnovu klera i redovništva te odlučno intervenirala kod crkvenih i civilnih dostojanstvenika u njihovim međusobnim borbama. Premda redovnica stroge klauzure, triput je za dobro Crkve napuštala samostan i polazila na put obraćajući se kleru, puku i posjećujući brojne samostane. Čak je i narodu držala govore na trgovima. Od nje je sačuvano oko 300 pisama koja je upućivala dostojanstvenicima i u kojima je opisala svoja viđenja.

— **Sv. Justin**, prezbiter i mučenik u Rimu. Neustrašivo je ispovijedao Krista za progonstva cara Valerijana i Galijena te pokapao tjelesa sv. mu-

čenika, među kojima i pape Siksta I. i Hipolita, dok sam nije podnio mučeništvo za cara Klaudija.

— **Sv. Narcis i Krescencijan**, mučenici također u Rimu.

— **Sv. Lambert**, biskup Maastrichta, pogubljen g. 705. od kraljevih dvoranika zato što ih je ukorio zbog njihova opakog života.

— **Sv. Petar od Arbués-a**, prvi branitelj vjere u Aragonskoj kraljevini, pogubljen od Židova u Zaragozi. Papa Pio IX. ga je uvrstio u katalog svetih mučenika.

— **Sv. Agatoklija**, služavka koju je gospodarica neprestano maltretirala tražeći da se odreče vjere u Krista. Napokon ju je prijavila sucu, a ovaj je zapovjedio da joj se odreže jezik i da se ona spali u vatri jer se nije htjela odreći svoje vjere.

— **Sv. Sokrat i Stjepan**, mučenici u Britaniji.

— **Sv. Valerijan, Makrin i Gordijan**, mučenici u Noviodunu u Galiji.

— **Sv. Flocel**, dječak, mučenik u Autun-u za cara Antonina i predsjednika Valerijana.

— **Sv. Kolumba**, djevica i mučenica u Kordobi 853. g. za arapskoga progonstva.

— **Sv. Ariadna**, mučenica u Frigiji za cara Hadrijana.

— **Sv. Teodora**, matrona koja je sahranjivala tjelesa sv. mučenika.

18. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— **Sv. Josip Kupertinski**, prezbiter, OFM Conv. Rodio se 1603. u mjestu Copertino u Italiji. Nevolje i neslaganja koja će ga kasnije obilato u životu pratiti zagorčili su mu i bezbrižne godine djetinjstva. Morao je prekinuti školovanje zbog duge i teške bolesti. Kad je ozdravio, želio je postati svećenik kod franjevaca konventualaca, ali ga nisu primili zbog nedovoljne naobrazbe. Pristupio je kapucinima, ali je zbog »nesposobnosti« otpušten iz novicijata. Na zagovor ujaka, koji je i sam bio franjevac, ponovno su ga primili franjevci konventualci i postavili za pomoćnika sakristanu i samostanskog slugu. Strpljivost i upornost ipak su se isplatile. God. 1628. zaređen je za svećenika.

Nedugo iza ređenja uslijedile su ekstaze i neobični duhovni zanosi po kojima je postao popularan i poznat. Očevici su tvrdili da je često lebdio u zraku, na što aludira i zborna molitva u misi. U životu je prakticirao oštru pokoru praćenu dugotrajnim postovima. Neobične pojave u njegovu životu i zavist subraće prisiljavale su ga da često mijenja samostan, pa čak i da odgovara pred inkvizitorom u Napulju. Sveti Oficij u prisutnosti pape Urbana VIII. oslobodilo ga je optužaba, ali — da se izbjegne pučki fanatizam — zabranjen mu je povratak u matični samostan. Seljenja iz samostana u samostan i neprestane optužbe prekinuo je papa Aleksandar VII. naredivši da se Josip vrati u samostan sv. Franje u Osimo kraj Ankone. Tako je

»lebdeći svetac«, jedan od najzanimljivijih kršćanskih mistika, mogao u miru umrijeti 18. rujna 1663. u tom samostanu. Blaženim ga je proglasio papa Benedikt XIV. god. 1753., a svetim Klement XIII. god. 1767. Kod franjevaca konventualaca slavi se kao blagdan, a kod ostalih franjevaca kao obavezan spomendan.

MB

— **Sv. Ivan Macias**, redovnik OP, rodio se 2. ožujka 1585. u španjolskom selu Ribera del Fresno. Kad mu je bilo 5 godina, ostao je bez roditelja. Da bi prehranio sestru i sebe, prihvatio se posla seoskog pastira, što je radio do svoje 25. godine života. Potom se uputi Španjolskom i zaposli se kod nekog trgovca. S njime je došao u Kartagenu, u Kolumbiju. Tu ga je trgovac otpustio, a on nakon 4 mjeseca dođe u Limu gdje je radio kao pastir kod veleposjednika Ximenesa. Upoznavši se s dominikancima, koji su u Limi imali 2 samostana, stupa u onaj novoosnovani sv. Marije Magdalene 22. siječnja 1622. i nakon godinu dana položi zavjete. U tom samostanu vršio je službu vratara sve do smrti, punih 25 godina.

Na vratima je bio samaritanac: hranio je gladne, u vjeri poučavao neuke, hrabrio malodušne, sve poticao na pokoru i obraćenje. Premda je bio u stalnom kontaktu sa svijetom, uvijek je ostao povezan s Bogom živeći u pokori, samozataji, molitvi i neprestanoj borbi protiv sotonskih napasti. Na poseban način bio je pobožan sv. Ivanu apostolu, bl. Djevici Mariji i svecima dominikanskog reda. Umro je 16. rujna 1645. Papa Grgur XVI. proglasio ga je blaženim 1837. godine, a svetim Pavao VI. 28. rujna 1975. Povod za kanonizaciju bilo je čudesno umnažanje riža 23. siječnja 1949. po zagovoru bl. Ivana kojemu se voditeljica sirotišta u Olivenzi, nedaleko Svečeva rodnog mjesta, obratila za pomoć u času kad je ostala bez dovoljno hrane za djecu. Prema zaključnoj riječi izvjestitelja Kongregacije za proglašenje svetaca, sv. Ivan je najbolji primjer suvremenom svijetu koji zaboravlja na Kristove riječi: »Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih« (Mt 4,4).

ŠŠ

— **Sv. Metodije**, biskup najprije u Olimpu u Liciji, a onda u Tiru. Umro je mučeničkom smrću za Maksimijanova progonstva 313. godine.

— **Sv. Fereol, Sofija i Irena**, mučenici kod Viene za predsjednika Krispina.

— **Sv. Eustorgije I.**, biskup Milana, umro oko 355. godine.

— **Sv. Eumenije**, biskup Gortine na Kreti.

19. SV. JANUARIJE, biskup i mučenik

Neobavezan spomendan

Među nebrojenim mnoštvom mučenika, koji su najeminentniji svjedoci kršćanske vjere, jedno od vidnijih mjesta zauzima današnji svetac, svjedok krvi, sv. Januarije, biskup Beneventa u Italiji. Mučeništvo sv. Januarija i njegovih kršćanskih drugova zbilo se za vrijeme progona cara Dioklecijana (284.—305.).

Štovanje sv. Januarija spominje se već 432. godine, kada je napuljski biskup Ivan I. pohranio njegove kosti u katakombe Capodimonte. Kako su njegove zemaljske ostatke, relikvije, mnogi željeli imati blizu, upravo su zato premještane iz mjesta u mjesto, da bi g. 1497. bile postavljene na današnje mjesto u katedralu u Napulju. Nadbiskup Napulja i kardinal Alfonzo Castoldo 25. veljače 1964. učinio je kanonsku rekogniciju kostiju, a 7. ožujka ove godine (1981.) profesor G. Lombertini utvrdio je da kosti predstavljaju čovjeka od svojih 35 godina, visoka 190 cm, i da su dobro sačuvane.

Sv. Januarije (San Gennaro) usko je povezan s talijanskim gradom Napuljem, kojemu je Svetac zaštitnik od davnine. Zgode i nezgode, radosti i žalosti, duga povijest toga grada susreću se s imenom sv. Januarija i legendama isprepletenim oko njega i relikvije njegove čudotvorne krvi. Za vrijeme ratova, gladi, kuge, potresa i erupcija Vezuva, žitelji Napulja i okolice utjecali su se svome zaštitniku. Karlo III. Borbonac osnovao je 3. lipnja 1738. viteški red sv. Januarija iz velike pobožnosti prema tom svecu.

U čast sv. Januarija sve vrste građanskih i crkvenih staleža, staro i mlado, svake godine idu u živopisnim procesijama po Napulju. Samo onaj koji se u osmini svetkovine sv. Januarija nađe u tom južnjačkom gradu Italije može osjetiti koliko taj grad vjeruje čudu Svečeve krvi, koja se čuva u staklenim ampulama u zgrušanom stanju, kada se ona pretvara u plazmu, tj. u tekuće stanje. To se čudo od 1389. g. pa do danas mnogo puta ostvarilo, na veliko veselje građana Napulja i cijele Italije, uoči prve nedjelje u svibnju, 19. rujna i 16. prosinca, te u devetnici i osmini Svečeva blagdana. Tih dana talijanski radio, televizija i novine mnogo važnosti posvećuju tim čudnovatim događajima. Hoće li se San Gennaro (sv. Januarije) smilovati i učiniti čudo svoje krvi, od velike je znakovitosti i važnosti za grad Napulj i za današnje vrijeme.

JB

Istog dana

— **Sv. Pelej, Nil i Ilija**, biskupi u Egiptu, podniješe mučeništvo u Palestini za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Feliks i Konstancija**, mučenici u Nursiji (Norcia) za vrijeme cara Nerona.

— **Sv. Trofim, Sabacije i Dorimedont**, mučenici: Sabacije u Antiohiji za predsjednika Atika, Trofim i Dorimedont u Sinadu u Frigiji za predsjednika Perenija.

— **Sv. Suzana**, djevica i mučenica u Palestini za vrijeme prefekta Aleksandra.

— **Sv. Pompoza**, djevica i mučenica u Kordobi za vrijeme arapskog progonstva.

— **Sv. Teodor**, nadbiskup Canterbury-a, umro oko 690. godine.

— **Sv. Eustahije**, biskup u Turonu.

— Sv. Sekvan, prezbiter u Langreskom kraju.

— Bl. Marija iz Cervelliona, djeвица, nazvana Marija od Pomoći zbog milosti koje iskazuje onima koji joj se utječu.

— Sv. Emilija Marija de Rodat (1787.—1835.), djeвица, utemeljiteljica družbe Svete obitelji u Francuskoj. Pio XII. ju je proglasio blaženom 9. lipnja 1940., a svetom 23. travnja 1950.

20. Bogoslužje ferijalno Istog dana

— Sv. Franjo Marija Kamporosijski, redovnik, OFM Cap. Rođen je 1804. u mjestu Camporosso u Italiji. U mladosti je bio pastir i zemljoradnik. Na poticaj jednog propovjednika pođe u samostan franjevacu konventualaca. Nezacovoljan onim što je postigao, prijeđe kod kapucina. Nakon godine novicijata (1825.—1826.) poslan je u Genovu gdje će ostati sve do smrti. Sakupljao je milodare za samostan, ali je i obilato dijelo siromasima. Potrebima je pomagao i duhovno i materijalno. Njegovo geslo je bilo: »Blaženije je davati nego primati«. Pisao je i mnoga pisma koja odražavaju jednostavnu ali zdravu duhovnost zasnovanu na žrtvi, vjeri i pouzdanju.

Suosjećajući sa svojim gradom, koji je 1866. g. zadesila jaka zaraza kolere, žarko se molio Bogu da uzme njegov život a grad da poštedi. Treći dan iza toga — 17. rujna 1866. — umro je, a narod mu je dodijelio naziv »padre santo«. Grad Genova mu je podigao veličanstveni spomenik.

Blaženim ga je proglasio papa Pio XI. 1929. godine, a svetim Ivan XXIII. na koncu prvog zasjedanja Drugog vat. sabora, 9. prosinca 1962., slaveći Boga koji nam je ovog čovjeka »učinio divnim uzorom u djelima ljubavi« i koji je poput Sina Čovječjega dao život svoj kao otkupninu za mnoge (Pričesna).

MB

— Sv. Eustahije i sv. Teopita, te njihova dva sina: Agapit i Teopist, mučenici u Rimu. Eustahije je bio viši rimski vojni časnik u vojsci cara Trajana. Potaknut milošću Božjom prihvatio je kršćanstvo i pokrstio se zajedno sa svojom obitelji, ženom Teopistom te sinovima Agapitom i Teopistom. Legendarni njegov životopis veli da je Eustahije nakon toga osiromašio i otišao u Egipat da tamo živi nepoznat. Na putu mu je kapetan broda oteo ženu, jer nije imao čime platiti brod, a u Egiptu je izgubio oba sina. Kad su barbari napali na rimsku državu, car Trajan je pozvao Eustahija kao vrsna vojskovođu da rukovodi njegovom vojskom. Eustahije je nadvladao neprijatelja, pronašao ženu i oba sina te se s njima povratio u Rim, gdje mu je priređeno veliko slavlje sa strane cara Hadrijana, Trajanova nasljednika. Budući da Eustahije na tom slavlju nije htio žrtvovati rimskim bogovima, car ga Hadrijan liši vojničke časti te ga zajedno sa ženom i sinovima izvede pred sud kao zločinca. Svi su bili nemilo mučeni i napokon bačeni u užarenu peć i tako završili mučeništvo.

Štovanje sv. Eustahija bilo je rašireno osobito u Rimu, gdje mu je bila podignuta i bazilika koja se spominje u dokumentima pape Grgura II. Celestin III. je tu baziliku obnovio i posvetio 12. svibnja 1196. Legendarni živo-

topis sv. Eustahija sačuvan je u mnogim verzijama, redakcijama i prijevodima. Vjernici mu se obraćaju kao pomoćniku u nevoljama.

ŠŠ

— **Sv. Fausta**, djeвица i **sv. Evilazije**, mučenici u Ciziku u Propontu (Mramorno more) za vrijeme cara Maksimijana.

— **Sv. Dionizije i Privat**, mučenici u Frigiji.

— **Sv. Prisk**, mučenik također u Frigiji.

— **Sv. Teodor**, njegova majka **Filipa** i **drugovi**, mučenici u Pergu (Pamfilija) za cara Antonina.

— **Sv. Kandida** (Svjetlana), djeвица i mučenica u Kartagi za cara Maksimijana.

— **Sv. Klicerije**, biskup u Milanu.

21. SV. MATEJ, apostol i evanđelist

Blagdan

Sin Alfejev, apostol i evanđelist Matej (= Božji dar — Božidar) imao je i drugo ime — Levi (Mk 2,14). U gradu Kafarnaumu na Genezaretskom jezeru imao je svoj ured. Bio je carinik u službi kralja Heroda Antipe, brata Heroda Filipa (Mt 9,9). Ne stidi se sam o sebi napisati da je carinik (10,3). Kafarnaum je, naime, u to doba bio vrlo važno prometno središte. Karavane trgovaca iz Sirije i njezina središta Damaska prolazile su prema Jeruzalemu i dalje u Egipat. Tu je bila stacionirana i rimska vojska.

Matej je jedini od apostola bio školovan čovjek, pa se to vidi i iz njegova Evanđelja. U ono, naime, vrijeme većina stanovništva nije znala čitati ni pisati. A on je osim materinskoga armejskog jezika znao i grčki, a vjerojatno i nešto latinski. Njegov društveni položaj ima dva vida: s jedne strane materijalno osiguran, čak bogat i utjecajan, a s druge svi pravovjerni opslužitelji Zakona (vjernici i svećenstvo) prezirali su carinike kao javne grešnike, koji koriste svoj društveni položaj da se obogate na račun nižih slojeva. I nije se bilo lako pravilno postaviti u toj situaciji.

Mateja je Krist pozvao među svoje sljedbenike. Taj je događaj opisan vrlo živo: Matej sjedi za svojim radnim carinskim stolom, a Isus ga zove, eto, »s radnog mjesta«. On ostavlja sve i ide za njim. Čak priređuje oproštajnu svečanu gozbu za svoje najbliže suradnike i prijatelje. Time se opršta od svojih najdražih i ujedno časti svoga novog Učitelja i njegove sljedbenike (Lk 5,29).

Mateju kao stručnjaku za novac i ekonomiju Krist u svom malom kolektivu nije povjerio novac ni blagajnu. Tu je dužnost obavljao Juda

Iškariot (Iv 13,29). U popisu apostola, kako ga donose evanđelisti, Matej je sedmi ili osmi (Mk 2,18; Mt 10,3). Inače se nigdje ne spominje.

Predaja veli da je propovijedao u Palestini, Perziji, Makedoniji i Etiopiji, gdje za vlade kralja Hirtaka podnio mučeništvo, dok je slavio Euharistiju. Njegovo je mučeništvo opisano u legendi o djevici Ifigeniji. Kasnija tradicija veli da su mu moći u Palestini, a odatle su prenesene u katedralu u Salernu.

Kršćanska starina mu pripisuje *Prvo evanđelje*. Papija (oko 125. g.) veli da ga je prije odlaska iz Palestine napisao na aramejskom jeziku za pokrštene Židove. Euzebije piše da je Matej propovijedao u Palestini 15 godina. Evanđelje je napisao oko 42. godine i to je vjerojatno najstariji spis Novoga zavjeta. Original nije sačuvan, pa je do nas dopro u grčkome prijevodu. Predaja veli da ga je na grčki preveo sv. Barnaba. Matejevo Evanđelje bio bi jedini novozavjetni spis, koji nije napisan na grčkome izvorno, ali i njega imamo samo u grčkom prijevodu.

Matej svoje Evanđelje počinje rodoslovljem Isusovim, jer želi pokrštenim Židovima dokazati da je Isus pravi potomak Davidov i Abrahmov. Često navodi Stari zavjet da pokaže Isusovo božansko sinovstvo, jer su se na njemu ispunila sva proročanstva. Stil mu je jednostavan, jasan, gotovo zapisnički i aritmetički. Važni su mu brojevi (*osam blaženstava, sedam prokletstava, pet svađa s farizejima, pet kruhova, talenata, dvije ribe, dvije zapovijedi...*). Iznosi pojedinosti o hramskom porezu 17,24).

U starini mu se pripisivao i spis »*Knjiga o rođenju bl. Marije i Isusovu djetinjstvu*«, koji se ubraja među apokrifne.

Bogoslužje ističe da Matej »*još uvijek pronosi svijetom Radosnu vijest Isusovu*« svojim evanđeoskim spisom (Himan na Jut.). Posebno naglašava da bismo svi trebali vršiti svoje dužnosti (bili carinici, ili što drugo...) i da odgovorimo svome kršćanskom pozivu (Molitva).

HGJ

Istog dana

- Sv. Jona, prorok.
- Sv. Ifigenija, djevica u Etiopiji (1. st.).
- Sv. Pamfil, mučenik u Rimu.
- Sv. Aleksandar, biskup i mučenik na Klaudijskoj cesti nedaleko Rima za vrijeme cara Antonina. Njegovo je tijelo kasnije papa Damas prenio u Rim.
- Sv. Izacije, biskup i mučenik na Cipru.
- Sv. Euzebije, mučenik u Feniciji.
- Sv. Melecije, biskup na Cipru.

Istog dana

— **Sv. Toma Vilanovski**, biskup. »Sveti Bernardo španjolski«, kako su nazivali sv. Tomu Vilanovskog, rodio se g. 1486. u Fuenllani (Ciudad Real) u Španjolskoj od oca Tome García i majke Lucije Martínez de Castellanos. Završivši prve nauke u Vilanovi, već u 15. godini života nalazimo ga na novoosnovanom sveučilištu Alcalá de Henares, gdje je završio najviše škole svojega vremena. Postavši svećenik-augustinac, u svom redu obnašao je mnoge službe: prior, savjetnik, zamjenik provincijala i provincijal. Kao starješina svoje provincije mnogo je pridonio da njegova braća redovnici idu u misije: u Meksiko, Perù, Afriku i Indiju. Taj uzorni profesor teologije, »teolog pastorala« u svojoj provinciji, isticao se u krepostima, posebno u ljubavi prema bližnjemu, skromnosti, poniznosti i razboritosti. Sve je to doprinijelo da je g. 1544. postao nadbiskup Valencije. I kao nadbiskup živio je skromno u poniznosti i molitvi skrbeći se za povjereno stado po uzoru Dobrog Pastira. Bio je jedan od najvećih biskupa španjolske renesanse. Umro je 8. rujna 1555. God. 1618. papa Pavao V. ga je beatificirao, a 1. studenoga 1658. papa Aleksandar VII. ga je kanonizirao i posvetio mu poznatu župu u Castelgandolfo, gdje se nalazi i danas papin ljetnikovac. Njegovi posmrtni ostaci nalaze se u katedrali u Valenciji. JB

— **Sv. Mauricije**, zapovjednik tebaidske legije, podnese mučeništvo s čitavom svojom legijom (oko 6.000 ljudi koji su bili kršćani) u Belgiji za cara Dioklecijana i Maksimijana, jer nisu htjeli mučiti i ubijati kršćane kako je tražio Maksimijan.

— **Sv. Digna i Emerita**, djevice i mučenice u Rimu za Valerijanova i Galijenova progonstva.

— **Sv. Emeram**, biskup i mučenik u Regensburgu u Bavarskoj 652. godine.

— **Sv. Jona**, prezbiter i mučenik u Galiji za vrijeme prefekta Julijana.

— **Sv. Iraida i drugovi**, mučenici u Antinopolu u Egiptu. Vidjevši Iraida lađu punu kršćana, njima se odmah pridružila i zajedno s njima podnijela mučeništvo.

— **Bl. Santin**, učenik sv. Dionizija Areopagite, biskup i prvi navjestitelj Evanđelja u Meldi.

— **Sv. Lauton**, biskup u Coutantes-u, umro oko 568. godine.

— **Sv. Florencije**, prezbiter u Poatjerskom (Poitiers) kraju.

— **Sv. Silvan**, priznavalac u Galiji.

— **Sv. Salaberga**, opatica u Laoni, umrla oko 665. godine.

23. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Lino**, papa, prvi nasljednik sv. Petra. Irenej smatra da sv. Pavao spominje ovoga papu kad u Drugoj poslanici Timoteju piše: »Pozdravljaju te Ebul, Pudent, Lino, Klaudija i sva ostala braća« (4,21).

Nema povijesnih podataka o njegovu životu. »Liber pontificalis« kaže da je bio Toskanac. Otac bi ga poslao na nauke u Rim, gdje bi ga sam sv. Petar obratio, uzeo za suradnika i odredio za nasljednika. Umro je mučeničkom smrću za cara Domicijana 79. godine. Pokopan je na groblju u Vatikanu. Ime mu je ušlo u Rimski kanon. Na slikama ga vidimo u misnici s tijarom na glavi, a u ruci drži knjigu, mač i palmu. Ti znakovi govore da je bio papa, kao takav učitelj Crkve, a mač i palma označuju njegovo mučeništvo.

Lino je imao jaku vjeru. Izgonio je zle duhove, pa čak i mrtve uskrisivao. On bi navodno, propisao da žene na bogoslužju prisustvuju s koprenom na glavi. Taj se običaj u nekim mediteranskim zemljama zadržao sve do danas.

Za vrijeme pontifikata sv. Lina zbila se dva značajna događaja: srušen je Jupitrov hram u Rimu i židovski hram u Jeruzalemu. Iako su kršćani u tome gledali znak da će poganstvo i židovstvo ustuknuti pred kršćanstvom, ipak će progonstva još dugo potrajati. Lino je kao vrhovni pastir u tim teškim vremenima prednjačio Božjem narodu riječju i primjerom, te kao pravi pastir dao vlastiti život za Krista i povjereno stado.

MJ

— **Sv. Tekla**, djeвица. Prema najstarijoj predaji mlada djevojka iz Ikonija po imenu Tekla stanovala je nasuprot kući u kojoj je boravio i propovijedao sv. Pavao. Sjedeći do prozora, čula je kako Pavao propovijeda o Kristu i tako se obratila na kršćanstvo.

Tekla je postala gorljiva kršćanka i Pavlova suradnica, te zavjetovala djevičanstvo. Njezin udvarač Tamir optuži je kod gradskog upravitelja kao kršćanku. Preživjela je neoslijeđena mnoga mučenja, među kojima i paljenje vatrom i bacanje među divlje zvijeri u areni.

Kasnije se povukla na brdo pokraj Ikonija i postala je popularna među narodom jer je iscjeljivala ljude od raznih bolesti. Gradski liječnici, koji su joj bili zavidni, smatrali su da ona ima moć iscjeljivanja zbog svog djevičanstva, pa je nastojale oskvrnuti. Dok je Tekla pred njima bježala, prema predaji, otvori se pećina i zakloni je, a progoniteljima ostade u rukama komad njezina vela.

Na slikama je prikazuju u prostranu ogrtaču, a u ruci drži palmu. Nekada je slikaju i među divljim zvijerima. Za nju, kao i za ostale djevice-mučenice prvih stoljeća, lijepo stoje riječi: »Gospodin je iskušao izabrane kao zlato u vatri, i primio ih kao žrtvu paljenicu« (Mudr 3,6).

MJ

— **Sv. Konstancije**, sakristan u Ankoni, poznat po svetosti života i po daru čudesa. Njegov život opisuje papa Grgur Veliki u svojim »Dijalogima«.

— **Sv. Ksantipa i Poliksena**, svete žene u Španjolskoj, učenice apostola.

— **Sv. Andrija, Ivan, Petar i Antonije**, mučenici u Africi.

— **Bl. Sozije**, đakon u Miseni, podnio mučeništvo zajedno sa sv. Januarijem (koji se slavi 19. o. mj.).

24. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Pacifik** (Mirko, Miroslav) **Severinski**, redovnik, franjevac. Rođen je u mjestu S. Severino Marche 1. ožujka 1653. Kao sedamnaestogodišnjak pristupio je franjevcima u Faranu. Nakon novicijata nastavio je studij filozofije i teologije. Za svećenika je zaređen 1678. godine. Nakon ozbiljnih priprema postao je propovjednik i profesor, ali je morao to napustiti zbog ozbiljne bolesti koju je strpljivo podnosio skoro 35 godina. Uz herojsku strpljivost u bolesti i podnošenje nerazumijevanja subraće, suvremenici ističu da se svakodnevno ispovijedao i prakticirao druge oblike samozataje. Uza sve to što je bio nježne i krhke građe, njegova blaga i prijazna pojava ulijevala je povjerenje ljudi koji su ga susretali.

Umro je 24. rujna 1721. Blaženim ga je proglasio papa Pio VI. god. 1786., a svetim Grgur XVI. god. 1839.

MB

— **Sv. Gerard**, biskup i mučenik. Rodio se u Veneciji između 970. i 980. godine. Prema predaji, potječe iz obitelji Sagredo koja se doselila iz Dalmacije. Zarana je stupio u benediktinski samostan sv. Jure u Veneciji u kojemu je provodio krepostan i svet život. Zeleći posjetiti Kristov grob, zaputio se oko 1015. g. na Istok preko Panonije. Ugarski kralj Stjepan I. zaustavio ga je na dvoru nadajući se da će on mnogo učiniti za obraćenje i kršćansku prosvjetu u mađarskom narodu. Gerard međutim nije htio ostati na kraljevskom dvoru nego je pošao u Belsku pustinju gdje je u postu i molitvi s redovnikom Mavrom proveo 7 godina. Kralj Stjepan je toga Božjeg čovjeka ponovno pozvao na dvor, dao ga zaređiti za biskupa i poslao ga da narodu propovijeda riječ Božju.

Propovijedanjem sv. Gerarda umnožio se broj vjernika i njegovim nastojanjem podignute su mnoge crkve. U gradu Čanadu (Csanád) sazidao je stolnu crkvu u čast sv. Jure mučenika. Među narodom je na poseban način širio pobožnost prema bl. Djevici Mariji. Gerard se mnogo brinuo za ljepotu službe Božje. Premda je svoju biskupsku službu vršio s velikom revnošću, ipak se rado povlačio u osamu na razmišljanje i molitvu. Kad bi u koji grad došao propovijedati, u obližnjoj bi šumi podigao sebi kolibu u kojoj bi se molio i noćivao. Gerard je napisao i više djela od kojih je pronađeno samo jedno: **Deliberatio Gerardi Moresanae episcopi supra hymnum trium puerorum.**

Nakon smrti kralja Stjepana I. (1038. g.), u Ugarskoj su nastale mnoge pobune i progon kršćana. Mnogi Mađari vratili su se prijašnjim poganskim običajima. Gerard je tada boravio u Stolnom Biogradu. God. 1046. uputio se prema Budimu. Kad je došao do Dunava kod peštanske (Pest — Pešta) luke, pogani su ga strmoglavili s brda Kelena, koje je kasnije nazvano Gerardovo brdo. Tako je podnio mučeništvo 24. rujna 1046.

ŠŠ

— **Sv. Andokije**, prezbiter, **Tirs**, đakon, i **Feliks**, mučenici. Njih je sv. Polikarp s Istoka poslao u Francusku da propovijedaju Evanđelje. U Autun-u su za vjeru podnijeli mučeništvo.

— **Sv. Pafnucije i drugovi**, mučenici u Egiptu za Dioklecijanova progonstva.

— **Četrdeset i devet sv. mučenika** u Kalcedonu za vrijeme cara Dioklecijana.

— **Sv. Geremar**, prezbiter i opat u samostanu Flay, umro 658. godine.

25. *Bogosluzje ferijalno*

Istog dana

— **Sv. Kleofa**, jedan od dvojice učenika kojima se uskrsli Krist pridružio na putu u Emaus (usp. Lk 24,13—35). Kleofa ili Alfej, kako ga neki nazivaju, bio je, prema povjesničaru Hegesipu (+ 180. g.), rođak sv. Josipa, zaručnika bl. Djevice Marije. Oženio se s nekom Marijom, rođakinjom majke Isusove. Sv. Ivan u svom evanđelju kaže da su kod križa Isusova na Golgoti stajale Isusova majka i njezine sestre (tj. rođakinje), Marija Kleofina i Marija Magdalena (usp. 19,25). Kleofa je s Marijom, svojom ženom, imao 4 sina, koje Evanđelje naziva »braća Isusova«. To su: Jakov Mlađi, Juda Tadej, Šimun i Josip.

Prema staroj predaji, Židovi su ubili Kleofu u onoj kući u Emausu u kojoj je on uskrslom Gospodinu priredio večeru, a ubili su ga zato što je svjedočio za Krista kojega je prepoznao u lomljenju kruha.

Kleofa je slika onih koji su izgubili nadu i koji su je opet pronašli susrevši se s uskrslim Gospodinom.

ŠŠ

— **Sv. Firmin**, biskup i mučenik u Amiens-u u Francuskoj za vrijeme Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Herkulan**, vojnik i mučenik u Rimu za cara Antonina.

— **Sv. Pavao** i njegova žena **Tata**, te **Sabinijan**, **Maksim**, **Ruf** i **Eugenije**, njihovi sinovi, mučenici u Damasku.

— **Sv. Bardomijan**, **Eukarp** i **drugovi**, mučenici u Aziji.

— **Sv. Anakarije**, biskup u Auxerre-u.

— **Sv. Solemnije**, biskup Chartres-a u Francuskoj.

— **Sv. Principije**, biskup Suesa u Kampaniji, brat bl. Remigija biskupa.

— **Sv. Aurelija** (Zlata, Zlatka) i **Neomezija**, djevice u Anagni-u.

— **Sv. Nikola von Flüe** (1417.—1487.), pustinjač. God. 1947. papa Pio XII. proglasio ga je svetim i zaštitnikom Švicarske.

26. **SV. KUZMA I DAMJAN. mučenici** *Neobavezan spomendan*

Ova dva sveca uvijek se prikazuju zajedno, obučena u liječničku odoru, s dugim crvenim pregačama i kapama. U jednoj ruci drže posudu

s pomašću, a u drugoj nešto od liječničkog pribora. Prema legendi, oni su bili braća, ili čak blizanci, liječnici koji posvetiše svoj život liječenju bolesnika.

Njihovo štovanje počinje već od IV. stoljeća, a bilo je rašireno i na Istoku i na Zapadu. Najstarije središte njihova štovanja nalazilo se u Aigai (Egejl), u Ciliciji, gdje su, prema najvećem broju povijesnih svjedočanstva, a sveta braća pretrpjela mučeništvo. Jedno od središta njihova štovanja bio je i grad Kyros u sjevernoj Siriji, gdje im je u V. st. bila posvećena crkva. Nad njihovim grobom car Justinijan podigao je veličanstvenu baziliku. Štovanje sv. Kuzme i Damjana bilo je živo i u Jeruzalemu, u Amidi u Mezopotamiji, u Edesi i u Egiptu. U Carigradu su im podignute četiri crkve, a u Rimu papa Feliks III. (526.—530.) podigao im je baziliku. Nalaze se i na mozaicima u Raveni, a podignuta im je i crkva na Sardiniji. Štovanje im je bilo jako rašireno i u Francuskoj i u drugim zapadnim zemljama.

Sv. Kuzma i Damjan postali su popularni po čudesima. Legenda veli da su jednom liječili bolesnika s bolesnom nogom. Odsjekoše mu nogu, a na njezino mjesto staviše nogu netom preminulog Crnca. Kad se bolesnik iz sna probudio, opazi da ima jednu nogu bijelu a drugu crnu.

Prema većem broju povijesnih izvora, sveta braća su podnijela mučeništvo za cara Dioklecijana. Prefekt Lizija osudi ih na smrt, jer su bili kršćani. Najprije ih baciše u more, ali ih anđeo izbavi. Baciše ih tada u vatru, ali im ni ona ne naudi. Potom ih privezaše uz križ i kamenovaše, ali se kamenje odbi i usmrti one koji su ga bacili. Naposljetku im odrubiše glave.

Veliki liturgičar Pius Parsch vidi u ovim svetim mučenicima sliku Spasitelja koji je ozdravljao tjelesa ljudi, da bi tako pridobio i spasio njihove duše. A poznati njemački hagiograf Peter Manns veli: »Kao sveti liječnici oni su svoju patničku braću ne samo nesebično i besplatno liječili — zbog čega se kod Grka navode u listu takozvanih Anargyroi, onih što liječe bez novca — već su i beznadnim bolesnicima pokazivali na nebo. Zato njihovo svjedočanstvo i njihov patronat upravo za naše doba imaju trajno značenje.«

Sv. Kuzma i Damjan su zaštitnici liječnika i apotekara.

MJ

Istog dana

— Sv. Elzearij i bl. Delfina, supruzi, franjevački trećoreci. Elzearij se rodio između 1284. i 1287. godine u mjestu Ariano. Još u djetinjstvu su ga zaručili s Delfinom koja je bila od njega starija dvije godine. Kad je došlo vrijeme sklapanja braka, oni se međusobno dogovore da će živjeti u čistoći,

i to su očuvali čitavi život. Zbog toga na njih primjenjujemo riječi knjige Mudrosti: »O kako je lijep čisti naraštaj u sjajnosti svojoj. Spomen je njegov besmrtnan jer ga cijene i Bog i ljudi« (Ulazna). Njihov krepostan život dolazio je do izražaja i u kontaktu sa svojim podanicima. Elzearij je bio grof Arianski. U početku su ga primili veoma neprijateljski, ali njegov razborit nastup i ljudska toplina osvojili su ljude tako da im je postao kao stariji brat. Kao dobar vojskovođa bio je na čelu vojske kralja napuljskoga koja je pritekla u pomoć papi 1312. godine. Bio je poslanik napuljskog kralja na francuskom kraljevskom dvoru. Tu je i umro u 38. godini života. Kao franjevački trećoredac pokopan je u franjevačkoj crkvi u mjestu Apt. Njegovo kumče papa Urban V. priznao mu je svetost života 1369. godine, a njegov nasljednik papa Grgur XI. to je svečano proglasio 1371. godine. — Delfina je nakon muževljeve smrti živjela jedostavno i siromašno. Umrla je 1360. godine i sahranjena zajedno s mužem. Blaženom ju je proglasio papa Inocent XII.

MB

— **Sv. Ciprijan i Justina**, djevice, mučenici. Ciprijan je kao poganin bio vrač pa je svojim čarolijama htio predobiti Justinu za sebe. Ona je međutim njega predobila za Krista pa su kao kršćani oboje podnijeli mučeništvo u Nikomediji za Dioklecijanovu progona.

— **Bl. Nil** (910—1005.), opat i osnivač opatije grčkog obreda u Grottaferrati kod Rima.

— **Sv. Kalistrat i četrdeset i devet vojnika**, mučenici u Rimu za Dioklecijanovu progona.

— **Sv. Euzebije**, biskup u Bolonji.

— **Sv. Vigilije**, biskup u Bresciji.

— **Sv. Amancije**, prezbiter u Umbriji.

— **Sv. Senator** u Albani.

— **Sv. Terezija Couderc** (1805.—1885.), redovnica, utemeljiteljica Sestara od cenakula u La Louvesc-u (Francuska) koje se bave organiziranjem duhovnih vježbi. Svetom ju je proglasio papa Pavao VI. 10. svibnja 1970.

27. **SV. VINKO PAULSKI**, prezbiter

Obavezan spomendan

Neumorni socijalni radnik, gigant ljubavi, nadareni organizator, duhovni velikan, čovjek koji je sažeo mudrost u »pet ploča«: jednostavnost, poniznost, dobrotu, trapljenje i nastojanje oko spasenja ljudi, sv. Vinko Paulski, rodio se u Akvitaciji u Francuskoj vjerojatno 24. travnja 1581. od oca Jeana de Paul i majke Bertrande de Morasy u Pouy-u, pokraj Dax-a (Landes). Djetinjstvo je proveo na selu kod roditelja, gdje je radio na polju i uzgajao ovce i svinje.

U 15. godini života započeo je svoje školovanje u Dax-u, da bi se, uz pomoć roditelja koji su u tu svrhu prodali par volova, upisao na sveučilište

u Toulouse-u. Tu je studirao teologiju s namjerom da postane svećenik, jer je to, po sudu njegovih roditelja, bilo unosno zvanje u ono doba u Francuskoj kada su dvije trećine narodnog zemljišta pripadale višem i nižem kleru.

Budući da reforma Tridentinskoga sabora tada još nije bila prodrila u Francusku, biskup Francois de Bourdeille zaredio je Vinka za svećenika s nepunih 20 godina. U početku je živio siromašno, bez župske službe, jer je u ono doba u Francuskoj bilo oko 266.000 svećenika. Mnogo se zadužio, a da stvar bude još gora, turski gusari su ga zarobili i prodali u Tunis.

Taj prosječni svećenik u početku nije bio zadovoljan sa svojim pozivom, ali od trenutka kada je naišao na Pierre-a de Bérulle-a, kasnijeg kardinala, Vinko se promijenio. Dobio je župu, upoznao se s dosta bogatih obitelji i započeo raditi s velikim žarom u vinogradu Gospodnjem. Videći toliku bijedu oko sebe, Vinko se dao na karitativni i misionarski rad pođ lozinkom sv. Pavla: »Ljubav nas Kristova goni.« Osnovao je prvu »Bratovštinu ljubavi«, organizirao pučke misije, osniva Lazariste, radi na izobrazbi i odgoju klera, organizira duhovne vježbe za ređenike, osniva u Parizu »Konferencije utoraka«. U tom karitativnom radu nemali obol pružile su mu Sestre milosrdnice, koje je on osnovao zajedno sa s. Lujzom de Marillac. Te sestre u našoj domovini ostvaruju djelo sv. Vinka Paulskoga od 1844. godine.

Vinko se borio protiv jansenizma u Francuskoj. Pomagao je radnicima, zatvorenicima, sakupljao djecu po ulicama koju su roditelji napustili. Velika mu je zasluga za Društvo svetog Sakramenta itd.

Život toga neumornog apostola ljubavi i velikog humaniste ugasio se 27. rujna 1660. Crkva mu je odala priznanje kad ga je g. 1729. beatificirala i, posebno, kad ga je g. 1737. kanonizirala. Time ga je svima nama stavila za uzor, navlastito u apostolskom žaru prema siromasima i odgoju duhovnih zvanja te nas sve potakla da ljubimo što je on ljubio i da u djelo provodimo što je on naučavao (Molitva).

JB

Istog dana

- Sv. Marko, kojega sv. Luka naziva Ivan, biskup Byblosa u Feniciji.
- Sv. Kaj, učenik sv. Barnabe i biskup u Milanu. Za Dioklecijanova progonstva mnogo je pretrpio za vjeru, ali je umro naravnom smrću.
- Sv. Epiharida, mučenica u Rimu za Dioklecijanova progonstva.
- Sv. Florentin, mučenik u Sedunu u Francuskoj zajedno sa sv. Hilarijem.
- Sv. Aderit, biskup u Raveni, umro oko 200. godine.
- Sv. Hiltruda, djeвица, rekluza kod Liessies-a (8. st.).

28. SV. VJENCESLAV, mučenik

Neobavezan spomendan

U vrijeme kada je na vrhuncu svoje moći u Hrvatskoj bio kralj Tomislav, među Slavenima u Češkoj isticao se vlašću i svetošću knez Vjenceslav. Otac mu se zvao Vratislav, a majka Dragomira. Posebno je na maloga unuka utjecala baka sv. Ljudmila, koja je budno pazila na njegov odgoj. Otac je želio da mu sin dobije solidno zapadnjačko latinsko znanje, a baka se brinula da dobro upozna, uz kršćanske istine, i rad učenika sv. Ćirila i Metoda. Na taj način mali knežević uspio je u sebi spojiti slavensku tradiciju s bogatim zapadnim kulturnim tekovinama. Kad je stupio na čelo države, osjetio je težinu pronalaženja zlatne sredine između starih narodnih vjerovanja i usmjerenja i zahtjeva nove orijentacije. To je naime još uvijek vrijeme pokrštenja Čeha, dakle, napuštanja tradicija i vjerovanja i prihvaćanja novoga. U toj nadasve delikatnoj situaciji puno mu je pomogao odgoj i obrazovanje. No, još uvijek nije bila jaka središnja državna vlast i knezovi u pokrajinama bili su gotovo nezavisni. Stoga je borba za vlast i prestiž bila »svakodnevnih kruh«. Mladi je knez ipak uspio sve tako voditi da je stvarno zavladao blagostanje i mir, pa je uspio živjeti u miru i s velikim germanskim susjedom. Neki su mu to zamjerali.

A kad je počeo dovoditi germanske monahe da bi pomogli bržem pokrštenju Čeha, uznemirenost nekih krugova se silno povećala. To je već bio i politički problem. Tad se u igru umiješao njegov mlađi brat Boleslav, koji je težio za vlašću. Pripremio je napad baš na blagdan sv. Kuzme i Damjana. No, morao je stvar odgoditi za slijedeći dan. Vjenceslav je kao i svakog dana išao rano na molitvu. Na vratima crkve su ga dočekali urotnici i usmrtili. Pokopan je u katedrali sv. Vida u Pragu.

Česi su ga odmah stali štovati kao mučenika i sveca. Brzo su se po narodu raširile legende o njegovu životu i mučeništvu. Umjetnici su ga ovjekovječili, a i kraljevski pečat iz 14. st. ima njegov lik. Štovanje mu se proširilo po cijelom svijetu, a Česi ga štuju kao narodnog heroja i nebeskog zaštitnika.

Značajno je za njegov privatni život da je redovito molio s monasima i vrlo asketski živio. Posebno je rado pripremao kruh i vino za Euharistiju i svaki pobožno sudjelovao u sv. misi. To je svakako vrlo značajno i značkovito. Prva mu je, dakle, briga bila bogoslužje i Euharistija. A liturgija ističe da je više cijenio nebesko nego zemaljsko kraljevstvo (Molitva). A to je baš ono na što nas liturgija više puta kroz godinu potiče da, naime, ljubimo i više cijenimo nebeska dobra, a manje se zanosimo za materijalnim stvarima. Mladi knez i mučenik najbolji je uzor i primjer takvoga životnog stava.

HGJ

Istog dana

- Sv. Privat, mučenik u Rimu za vrijeme cara Aleksandra.
- Sv. Staktej, mučenik također u Rimu.
- Sv. Marcijal, Lovro i trideset drugih, mučenici u Africi.
- Sv. Marko, pastir, Alfej, Aleksandar i Zozim, braća, Nikon, Neon, Eliodor i trideset vojnika, mučenici u Antiohiji Pisidijskoj i u drugim mjestima.
- Sv. Maksim, mučenik za Decijeva progonstva.
- Sv. Eksuperije, biskup u Toulouse-u. O njegovoj izuzetnoj strogosti prema sebi i širini prema drugima piše sv. Jeronim.
- Sv. Salomon, biskup u Genovi.
- Sv. Silvin, biskup u Bresciji.
- Sv. Eustohija, djeвица, kćerka sv. Paule, došavši iz Rima u Palestinu, preminu u Betlehemu.
- Sv. Lioba, opatica u Tauberbischofsheim-u, umrla oko 782. godine.

29. SV. MIHAEL, GABRIJEL I RAFAEL, arkandeli

Blagdan

Starozavjetna i novozavjetna Božja objava razotkriva nam mnoge pojedinosti o povezanosti vidljivog svijeta s nevidljivim, napose o povezanosti ljudi s anđelima. U Sv. pismu na osobit je način istaknuta i opisana uloga sv. Mihaela, sv. Gabrijela i sv. Rafaela. Sv. Mihael je opisan kao Božji borac i predvodnik Božjeg naroda u borbi protiv đavla (1. i 2. čitanje). Sv. Gabrijel je bio poslan od Boga da navijesti Zahariji rođenje Ivanovo i bl. Djevici Mariji rođenje Kristovo. Sv. Rafael je pratio na putu mladog Tobiju i dao mu lijek za staroga oca. Radi toga kršćani ga štuju kao zaštitnika putnika i bolesnika.

Današnji se blagdan počeo svetkovati na spomen posvećenja crkve sv. Mihaela na Salarijskoj cesti blizu Rima, što je bilo za vrijeme pape Bonifacija I. (418.—422.).

Naša povezanost sa svetim anđelima dolazi do izražaja osobito kad u bogoslužju iskazujemo čast Bogu koga časte anđeli, posebno kad pjevamo anđeoski hvalospjev »Slava Bogu na visini« i »Svet, svet, svet«. Slušanje, promatranje i razumijevanje Božje objave otkriva nam otajstvo života nebeskih građana. Postajemo dionici ispunjenja Kristova obećanja: »Gledat ćete nebo otvoreno i anđele Božje gdje uzlaze i silaze nad Sina čovječjega« (Evandjelje).

Prvi učitelji kršćanstva u hrvatskoj prošlosti, monasi benediktinci učili su narod da ovako zazivlje sv. Mihaela, sv. Gabrijela i sv. Rafaela:

»Anđele mira, *Mihaele*, siđi
S visokoga neba na zemne nam pute,
Očuvaj mir nam, otpremaj u pako
Ratove ljute.

Anđele jaki, *Gabriele*, tjeraj
Zlotvora starog, što oko nas gmiže,
Pohađaj svijetom hramove, što Krist ih
Pobjednik diže.

Anđele zdravlja, *Rafaele*, s neba
Lijekove noseć u pomoć nam hodi,
Ozdravljaj bolne, mučne poslove nam
K svrsi privodi.«

(Himan na Večernjoj)

JR

Istog dana

- Sv. **Fraterno**, biskup i mučenik u Auxerre-u.
- Sv. **Eutihije, Plaut i Herakleja**, mučenici u Traciji.
- Sv. **Dada**, rođak kralja Sabora, **Kasdoa**, njegova žena, i **Gabdela**, njihov sin, mučenici u Perziji.
- Sv. **Ripsima i njezine drugarice**, djevice i mučenice u Armeniji za kralja Tiridata.
- Sv. **Gudelija**, mučenica u Perziji za vrijeme progonstva kralja Sabora.
- Sv. **Kvirijak**, pustinjač u Palestini, umro 556. godine.
- Sv. **Grimoald**, prezbiter kod Akvina.
- Sv. **Alarik**, benediktinac u Einsiedeln-u (Švicarska) i pustinjač na otoku Ufnau, umro oko 973. godine.

30 SV. JERONIM, prezbiter i crkveni naučitelj

Blagdan

Orijaš neukrotive čudi, žestoke naravi, oštra jezika, stalno spreman na borbu, dovoljno samouvjeren, ali i silno sposoban, radin, izdržljiv, spreman i kamen uzeti u ruke i udariti se u gola prsa skrušeno moleći: »Oprosti mi, Gospodine, jer sam Dalmatinac!« Takav je bio Jeronim, rodom iz grada Stridona, s granice Dalmacije i Panonije (vjerojatno u današnjoj Istri).

Željani znanja pođe u Rim, Galiju, Siriju, Egipat i Konstantinopol. Gdje god je namirisao da ima nešto znanja, požudno je tamo žurio da ga se nasiše. K tome kao i svi studenti znao je mladenački ludovati do iznemoglosti. Kao da je u društvu Katula, Ovidija i tolikih drugih svojih predšasnika.

U uskrsoj noći 366. godine, kršten od pape Liberija, započe novi život. Uskoro je u Antiohiji (Sirija) i živo sudjeluje u teološkim raspravama. Povlači se u pustinju među monahe. Tu nikako nije mogao »progutati« nezgrapnan stil evanđelista i pojedinih proroka, pa su mu stalno brujali u ušima Ciceronovi govori i Vergilijevi stihovi. K tome su mu neprestano pred očima mladenački doživljaji iz studentskih dana u Rimu. Tu u Antiohiji je i ređen za svećenika, ali se nije htio dati na »obični pastoralni rad«. I dalje se bavio knjigom, studijem, teološkim raspravama i proučavanjem Biblije.

Hispanac papa Damas (+ 384) uze ga za tajnika i povjeri mu da jezično dotjera Evanđelje. Kad je to završio, prihvati se cijele Biblije. Tako je dobro obavio taj posao, da se njegov tekst (nazvan »Vulgata«) raširio u Crkvi i postao tekst bogoslužja gotovo do danas. Kasnije je preveo cijelo Sv. pismo SZ sa židovskog i toliko je radio na Bibliji, da je zaslužio naziv »najvećeg učitelja u izlaganju Sv. pisma«.

U Rimu je silno radio, ali i dolazio u sukobe. Stoga je nakon Damasove smrti napustio Rim i nastanio se u jednoj spilji u Betlehemu. Tu je vodio monahe i koludrice i uz ostalo zaveo običaj da redovnici prepisuju ne samo Sv. pismo nego i tekstove klasika. Na taj način spasio je za kasnija pokoljenja veliko kulturno naslijeđe antike. Uz odlično poznavanje grčkoga i latinskoga znao je i židovski. Puno je pisao. Uz ostalo značajne su njegove poslanice-pisma. Dopunio je Euzebijevu »Kroniku«, koja je za cijeli srednji vijek bila osnovni povijesni tekst. »O slavim ljudima« zapravo je prva povijest kršćanske književnosti.

Za nas Hrvate Jeronim je osobito značio kroz cijeli srednji vijek. Glagoljaši su ga proglasili *izumiteljem glagoljice*, pa su se i najljući neprijatelji teško protiv toga mogli boriti. U Rimu je (1453.) osnovan gostinjac za naše ljude, koji danas nosi naziv »Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima«. U Zagrebu je (1868.) osnovano »Književno društvo sv. Jeronima« (danas djeluje pod imenom sv. Ćirila i Metoda).

Mnoge redovničke zajednice i župe slave ga kao svoga zaštitnika, a đaci, studenti, profesori i bibliotekari cijela svijeta smatraju ga svojim nebeskim patronom.

Bogoslužje ističe da će umnici kao Jeronim blistati poput sjajnoga nebeskog svoda i učitelji Zakona da će sjati kao sjajne zvijezde, a na drugom mjestu moli da kao što je Jeronim silno ljubio Božju riječ, da tako i mi u njoj pronalazimo vrelo života i obilnu duhovnu hranu (Ant. za Blagoslovljen i Molitva dana).

HGJ

Istog dana

- **Sv. Leopard**, dvorjanin Julijana Apostate, podnio mučeništvo u Rimu.
- **Sv. Viktor i Urs**, članovi slavne tebajdske legije, podnesoše mučeništvo u Solodoru u Francuskoj za cara Maksimijana.
- **Sv. Antonin**, član također tebajdske legije, podnese mučeništvo u Piacenci.
- **Sv. Grgur**, biskup Armenije. On je mnogo pretrpio za Dioklecijanova progonstva, ali je umro naravnom smrću u Carigradu za vrijeme cara Konstantina Velikoga.
- **Sv. Honorije**, nadbiskup Canterbury-a, umro 653. godine.
- **Sv. Sofija**, udovica u Rimu, majka triju djevica: Vjere, Nade i Ljubavi, kojih se spomendan slavi 1. kolovoza.

Suradnici u ovoj rubrici:

- HGJ = Hrvat in Gabriel Jurišić
- IK = Ivan Keravin
- JB = Jure Brkan
- JR = Jure Radić
- KJ = Karlo Jurišić
- MB = Marko Babić
- MJ = Mario Jurišić
- PB = Predrag Belić
- SČ = Stjepan Čovo
- ŠŠ = Šimun Šipić
- ZL = Zvezdan Linić

Svece koji su navedeni pod *Istog dana* a nisu potpisani priredio:
Šimun Šipić.